



# Vai īstenotā valsts un pašvaldību politika ir veicinājusi pašvaldību ceļu un ielu attīstību?

---

Rīga 2016

---



Latvijas Republikas  
Valsts kontrole

## Revīzijas ziņojums

Vai īstenotā valsts un pašvaldību politika ir veicinājusi pašvaldību ceļu un ielu attīstību?

Lietderības un likumības revīzija "Pašvaldību ielu un ceļu uzturēšanai un rekonstruēšanai paredzēto līdzekļu izlietojuma likumība un lietderība".

Revīzija veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Piektā revīzijas departamenta 2015.gada 9.februāra revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1-7/2015.

Revīzijas ziņojums apstiprināts ar Valsts kontroles Piektā revīzijas departamenta

2016.gada 29.janvāra lēmumu Nr.2.4.1-7/2015

Vāka noformējumam izmantots revīzijas laikā iegūtais fotoattēls, kurā attēlots Jelgavas novada Zaļenieku pagasta ceļš Nr.49 "Putniņi - Dambīši".

## Saturs

Kopsavilkums .....	5
Kāda ir pašvaldību ceļu un ielu loma kopējā autoceļu sistēmā? .....	10
1. Vai Satiksmes ministrija, izstrādājot un īstenojot transporta politiku, un pašvaldības, izlietojot finanšu līdzekļus, veicina mobilitāti un pašvaldību ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu? .....	13
1.1. Vai izstrādātā transporta politika veicina mobilitātes nodrošināšanu un pašvaldības ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu? .....	13
1.2. Vai esošā pašvaldību ceļu un ielu darbu finansēšanas sistēma veicina pašvaldības ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu? .....	18
1.3. Vai Satiksmes ministrija ir veikusi darbības, kas paaugstinātu pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras pārvaldībā iesaistīto speciālistu kvalifikāciju? .....	25
1.4. Vai Satiksmes ministrija ir nodrošinājusi efektīvu pašvaldību ceļu un ielu rekonstrukcijas un uzturēšanas darbu pārraudzības sistēmu? .....	26
1.5. Vai pašvaldību ceļu un ielu pārvaldību regulējošie normatīvie akti veicina jomas labu pārvaldību? .....	28
2. Vai pašvaldību rīcība, uzturot un rekonstruējot pašvaldību ceļus un ielas, ir nodrošinājusi ekonomisku finanšu līdzekļu izlietošanu un veicinājusi pašvaldību ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu? .....	30
2.1. Vai Pašvaldībās ir pilnīga un aktuāla informācija par ceļu un ielu infrastruktūras apjomu un tehnisko stāvokli? .....	30
2.2. Vai Pašvaldības ir noteikušas prioritātes ceļu un ielu uzturēšanai, veikušas faktiskajam stāvoklim atbilstošākos darbus un nodrošinājušas ekonomisku finanšu līdzekļu izlietojumu? .....	35
Satiksmes ministrijas viedoklis .....	40
Revīzijas raksturojums .....	44
Termini un skaidrojumi .....	48
Saraksts ar atsaucēm .....	49

## Cienījamais lasītāj!

Esam pabeiguši likumības un lietderības revīziju par Satiksmes ministrijas un pašvaldību rīcības lietderību pārvaldot pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūru un sagatavojuši piecus revīziju ziņojumus pašvaldībām un vienu ziņojumu Satiksmes ministrijai.

Pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūra veido 53% no kopējā autoceļu tīkla Latvijā. Iedzīvotāji to izmanto, lai nokļūtu līdz valsts ceļiem, kas nodrošina piekļuvi attīstības centriem, slimnīcām, skolām un citiem iedzīvotājiem svarīgiem objektiem.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam paredz, ka ir jānodrošina iespējas 45 minūšu laikā no jebkuras apdzīvotas vietas nokļūt tuvākajā nacionālās vai reģionālās nozīmes centrā pa līdzenu un satiksmes drošības tehniskajiem līdzekļiem aprīkotu autoceļu. Pašvaldībām ir jāveicina lauku un pilsētu mijiedarbība, nodrošinot attīstības centru sasniedzamību lauku iedzīvotājiem, kā arī radot iespējas lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas realizācijai.

Katru gadu pašvaldībām mērķdotācijas veidā tiek piešķirti valsts budžeta līdzekļi vismaz 42 miljonu *euro* apmērā ceļu un ielu infrastruktūras darbiem, tomēr arvien biežāk izskan informācija par pašvaldību ceļu kritisko stāvokli un steidzami nepieciešamajiem darbiem ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanai.

Šo likumības un lietderības revīziju veicām, lai pārliecinātos, vai valstī notiek koordinēta un

efektīva virzība uz attīstības mērķu sasniegšanu un vai valsts un pašvaldību finanšu līdzekļi tiek izlietoti, lai veicinātu pašvaldību ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu.

Mēs sagaidām, ka revīzijas ieteikumu ieviešanas rezultātā Satiksmes ministrija un pašvaldības vienosies par iedzīvotāju vajadzībām atbilstošiem mērķiem un prioritātēm, un to darbība būs koordinēta un saskaņota, lai finanšu līdzekļi tiktu lietderīgi ieguldīti tur, kur tie nodrošinās vislielāko atdevi vidējā un ilgtermiņā, un ar piešķirtajiem finanšu līdzekļiem tiktu nodrošināts iespējami labākais ceļu un ielu tehniskais stāvoklis.

Ceram uz pašvaldību savstarpējo sadarbību un pieredzes apmaiņu ar labās prakses piemēriem ceļu un ielu pārvaldības pilveidošanai.

Pateicamies Satiksmes ministrijai un pašvaldībām par sadarbību revīzijas ietvaros, biedrībai “Latvijas Ceļu būvētājs”, kura sniedza savu viedokli revīzijas gaitā, Lietuvas Republikas Valsts kontrolei, kura dalījās ar pieredzi Lietuvas Republikas pašvaldību ceļu un ielu pārvaldības jomā, kā arī Iepirkumu uzraudzības birojam, VAS “Latvijas Valsts ceļi”, VAS “Latvijas autoceļu uzturētājs” un visām Latvijas pašvaldībām par sniegto informāciju revīzijā.

Ar cieņu  
departamenta direktors

Edgars Korčagins

## Kopsavilkums

### Motivācija

Mobilitātes nodrošināšana ir izvirzīta kā viena no prioritātēm nacionālajos attīstības plānošanas dokumentos. Pašvaldību ceļi un ielas veido 53% jeb 38 480 km (no tiem 30 493 km ir ceļi un 7987 km ir ielas) no kopējā autoceļu tīkla. Arvien biežāk gan plašsaziņas līdzekļos, gan iedzīvotāju sūdzībās un pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos ir ietverta informācija par pašvaldību ceļu un ielu kritisko stāvokli. Kā viens no būtiskākajiem iemesliem tiek minēts finanšu līdzekļu trūkums, kā rezultātā ir iespējams izpildīt tikai ceļu un ielu uzturēšanas minimālās prasības, palēninot stāvokļa pasliktināšanos, nevis attīstīt ceļu un ielu infrastruktūru.

Revīzija ir veikta, lai novērtētu, vai izlasē iekļautajās pašvaldībās ceļu un ielu uzturēšanai paredzētie līdzekļi ir izlietoti efektīvi un ekonomiski – vai ar piešķirtajiem finanšu līdzekļiem ir nodrošināts iespējami labākais ceļu un ielu tehniskais stāvoklis atbilstoši iedzīvotāju interesēs noteiktajām prioritātēm.

### Galvenie secinājumi

Satiksmes ministrija ir izstrādājusi un īsteno transporta politiku attiecībā uz valsts autoceļiem, kā arī, izstrādājot un īstenojot šo politiku, ņem vērā pašvaldību intereses attiecībā uz valsts autoceļu tīkla sakārtošanu.

Tomēr attiecībā uz pašvaldību ceļu un ielu tīklu, kas veido 53% no visa kopējā autoceļu tīkla, vienotas transporta politikas nav. Satiksmes ministrijas izstrādātajā transporta politikā paredzētie mērķi un uzdevumi ir attiecināmi tikai uz valsts autoceļu tīklu, savukārt Pašvaldību izstrādātajos attīstības plānošanas dokumentos Pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras attīstība ir kā instruments dažādu, atšķirīgu Pašvaldības mērķu sasniegšanai, kas nav tieši saistīti ar nacionālajos attīstības plānošanas dokumentos noteikto prioritāti transporta jomā. Turklāt trūkumi Pašvaldību rīcībā, plānojot ceļu un ielu infrastruktūras attīstību, aktivitātes un budžetu, nenodrošina priekšnoteikumus valsts un Pašvaldību plānošanas dokumentos noteikto mērķu sasniegšanai, tajā skaitā ceļu un ielu infrastruktūras attīstībai un ilgtspējas saglabāšanai.

Katru gadu pašvaldību ceļu un ielu pārvaldībai Mērķdotācijas veidā tiek piešķirts finansējums vismaz 24% no kopējā valsts autoceļu

fonda. Aprēķinot pašvaldību aptaujas anketās norādīto ceļu un ielu uzturēšanai izlietoto vidējo finanšu līdzekļu apmēru<sup>1</sup>, tika konstatēts, ka 2014.gadā 91,55% jeb 30 901 788 *euro* no Mērķdotācijas ir izlietoti ceļu un ielu ikdienas un periodiskai uzturēšanai, 2015.gadā pašvaldības plānoja šim mērķim izlietot 92,37%, bet 2016.gadā plāno izlietot – 94,06%<sup>2</sup>, kapitālieguldījumiem atvēlot vien nelielu finansējuma daļu. Līdz ar to Satiksmes ministrija nav nodrošinājusi, ka Mērķdotācija, tās sadales un piešķiršanas kārtība veicina progresu pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras ilgtspējas saglabāšanā un attīstībā.

Ministru kabinetam ne retāk kā reizi trijos gados bija jāpārskata<sup>3</sup> pašvaldībām paredzēto Mērķdotācijas sadalījumu atbilstoši normatīvajā aktā<sup>4</sup> paredzētajam algoritmam, ņemot vērā aktuālu pašvaldības teritorijā reģistrēto transportlīdzekļu skaitu, pašvaldības īpašumā esošo ielu un tiltu laukumu un ceļu garumu. Tomēr Mērķdotācijas apmērs katrai pašvaldībai vēl arvien tiek aprēķināts, ņemot vērā neaktuālus 2009.gada datus, kā rezultātā Pašvaldības ir saņēmušas Mērķdotācijas daļas lielākā vai mazākā apmērā, nekā tām objektīvi pienāktos. Aprēķinot Mērķdotāciju pēc aktuāliem datiem 2014. un 2015.gadā, tika konstatēts, ka visvairāk pārmaksāts ir Cēsu novada pašvaldībai – 385 915 *euro*, savukārt Mārupes novada pašvaldība ir saņēmusi par 438 628 *euro* mazāk, nekā tai pienāktos.

Revīzijas laikā tika izstrādāti un stājās spēkā grozījumi<sup>5</sup> MK noteikumos Nr.173 izslēdzot pienākumu reizi trijos gados pārskatīt Mērķdotācijas sadalījumu atbilstoši aktuāliem datiem.

Arī Pašvaldības nav nodrošinājušas objektīvas un patiesas informācijas apkopošanu par to īpašumā esošo ceļu un ielu infrastruktūras apjomu un tehnisko stāvokli (ceļu un ielu saraksti noteiktajā termiņā netiek iesniegti VAS "Latvijas Valsts ceļi" un dažos gadījumos nav aktualizēti kopš 2002.gada, netiek veikti satiksmes intensitātes mērījumi, 129,17 km pašvaldību ceļu un ielu nav noteiktas uzturēšanas klases, ceļi un ielas tiek klasificētas pēc pazīmēm, kādas neparedz normatīvie akti un ceļu un ielu sarakstos tiek norādīti faktiskajai situācijai neatbilstoši seguma veidi), tādējādi veidojot maldinošu kopējo informāciju par valstī esošo autoceļu apjomu un tehnisko stāvokli.

Pašvaldības nav nodrošinājušas tādu pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras pārvaldību, kas veicinātu finanšu līdzekļu lietderīgu izlietojumu, ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu un mobilitātes nodrošināšanu, it īpaši, sagatavojot attīstības plānošanas dokumentus un definējot prioritātes, nodrošinot budžeta plānošanas sasaisti ar attīstības mērķiem, īstenojot investīciju projektus, kā arī organizējot ceļu un ielu uzturēšanas darbus un kontrolējot to izpildi.

Trūkumi pašvaldību darba organizācijā, it īpaši kvalitatīvas apsekošanas neveikšana pirms ceļu un ielu uzturēšanas darbiem, kā arī

normatīvo aktu par apsekošanas periodiskumu prasību neievērošana un neatbilstoša normatīvajos aktos noteikto dokumentu (apsekošanas un darbu izpildes žurnālu u.c.) sagatavošana, faktiski neļauj veikt finanšu līdzekļu, tajā skaitā Mērķdotācijas, izlietojuma kontroli, pārlicinoties, vai veiktie ielu uzturēšanas darbi tiešām ir veikti, vai tie ir veikti izdevumu attaisnojuma dokumentos norādītajā apmērā, kā arī vai šādi darbi vispār bija nepieciešami.

2014.gadā un 2015.gada pirmajā pusgadā Pašvaldības ceļu un ielu uzturēšanas darbiem ir izlietojušas 3 275 874 *euro*. Pašvaldību izveidotās kontroles procedūras nenovērš risku, ka ceļu un ielu uzturēšanai paredzētie līdzekļi varēja tikt izmantoti nelietderīgi un pakalpojumu sniedzēju rēķini varēja tikt izrakstīti un samaksāti par uzturēšanas darbiem, kas faktiski nav veikti, nav veikti nepieciešamajā apjomā vai kvalitātē, jo nepilnīgi tiek dokumentēta ielu apsekošana pirms un pēc uzturēšanas darbiem un atbilstoši normatīvo aktu prasībām netiek aktualizēta informācija par ceļu un ielu raksturlielumu izmaiņām. Pašvaldības ne vienmēr ir noteikušas prioritāri uzturamos ceļus un ielas un ne vienmēr intensīvāk ir uzturējušas sociāli un ekonomiski nozīmīgākos ceļus.

Revīzijai piesaistītais eksperts<sup>6</sup>, kas veica 26 ceļu un ielu ar asfalta segumu un 45 ceļu un ielu ar grants segumu apsekošanu, konstatēja, ka kopumā 40% apsekoto ceļu un ielu vairs nav piemērotas “bedrīšu remontam”, jo segums ir vienos labojumos, ne arī grants seguma greiderēšanai, jo segumam vairs nav tīra, nepiesārņota un salizturīga drenējošā slāņa un grants seguma virskārta nav atjaunota. Līdz ar to Pašvaldības finanšu līdzekļus bieži ir izlietojušas darbiem, kas nenodrošina ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu, kas ir nelietderīga līdzekļu izlietošana īsam laika periodam.

Diemžēl Satiksmes ministrijas un VAS “Latvijas Valsts ceļi” veiktie kontroles pasākumi – tehniskās revīzijas un Mērķdotācijas izlietošanas auditi, kuru veikšanai tiek izlietoti 366 104,69 *euro* gadā, nav novērsuši būtiskas nepilnības darba organizācijā un normatīvo aktu pārkāpumus Pašvaldību rīcībā ar Mērķdotācijas finanšu līdzekļiem. Piemēram, tehniskās revīzijas aktā<sup>7</sup> ir konstatētas būtiskas nepilnības Durbes novada pašvaldības darbībā, kuras bija jānovērš līdz 2014.gada 17.decembrim, tomēr revīzijā tika konstatēts, ka nepilnības, piemēram, „*Nav darbu žurnāli par 2014.gadu, nav novada autoceļu saraksts atbilstoši MK noteikumiem Nr.1052, nav veikta gada nobraukuma uzskaitē*”, nav novērstas. Tāpat Jelgavas novada pašvaldībā veiktās 2014.gada 29.maija tehniskās revīzijas aktā Nr.11 norādīts, ka maija mēnesī veikta sniega tīrīšanas pārbaude.

## Būtiskākie ieteikumi

Pamatojoties uz lietderības un likumības revīzijas secinājumiem, Satiksmes ministrijai tika sniegti 4 ieteikumi, kurus ieviešot, tiks nodrošināta vienotas transporta politikas īstenošana autoceļu infrastruktūras jomā, t.i., Satiksmes ministrijas attīstības plānošanas dokumentos tiks paredzēti rīcības virzieni un aktivitātes, kas veicinās arī pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras ilgtspējas saglabāšanu un attīstību, kā arī tiks pilnveidota Satiksmes ministrijas darbība, organizējot un koordinējot transporta politikas īstenošanu un veicot darbu uz pašvaldību ceļiem un ielām pārraudzību.

Pašvaldībām kopumā tika sniegti 29 ieteikumi, kurus ieviešot:

- tiks uzlabota attīstības plānošana un pilnveidota tās sasaiste ar budžeta plānošanu, radot priekšnoteikumus efektīvai ceļu un ielu infrastruktūras attīstībai un ilgtspējas saglabāšanai;
- tiks nodrošināta aktuālas un precīzas informācijas par ceļu un ielu infrastruktūras apjomu un stāvokli uzkrāšana un vērtēšana;
- tiks uzlabota ceļu un ielu ikdienas uzturēšanas darbu organizācija un novērtēts ceļu infrastruktūras noslogojums efektīvai un ekonomiskai ceļu ikdienas uzturēšanai;
- tiks ieviestas kontroles, novēršot iespējas nelietderīgai rīcībai ar ceļu un ielu uzturēšanai paredzētajiem finanšu līdzekļiem.

## Ziņojuma struktūra

Informācija ziņojumā izklāstīta šādā secībā:

- pašvaldības ceļu un ielu infrastruktūras īss raksturojums;
- revīzijas secinājumi, konstatējumi un ieteikumi, sadalot tos divās būtiskās nodaļās. Katras nodaļas ievadā ir sniegts Valsts kontroles viedoklis, izsecinot būtiskāko, to tālāk pamatojot ar revīzijas konstatējumiem;
- revīzijas veikšanu raksturojošā informācija kā tās mērķis, apjoms, juridiskais pamatojums, pušu atbildība u.c.

Ziņojuma pirmajā nodaļā ir vērtēti nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos definētie mērķi pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras attīstības jomā un Satiksmes ministrijas un pašvaldību rīcība, īstenojot šos mērķus. Nodaļā ir analizēta Satiksmes ministrijas rīcība, organizējot autoceļu pārvaldi, t.i., vai Satiksmes ministrijas rīcība ir ietekmējusi pašvaldību ceļu un ielu attīstību. Tāpat ir vērtēti Pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos ar ceļu un ielu



Kopsavilkums



Jomas apraksts



Secinājums



Pamatojums



Ieteikums



Iestādes viedoklis



Tehniskā informācija



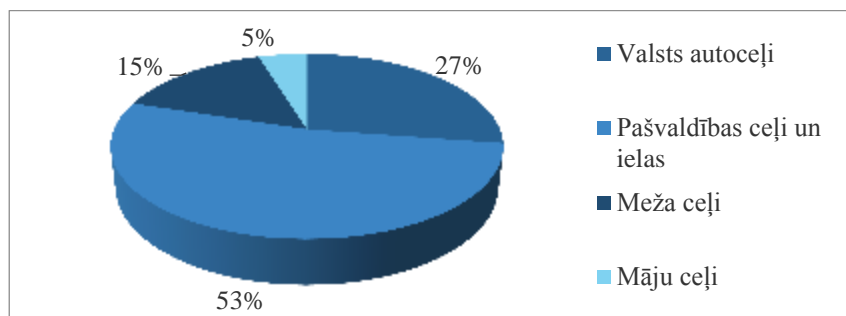
infrastruktūras attīstību saistītie mērķi, plānotās rīcības un to atbilstība nacionālajos attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem mērķiem.

Ziņojuma otrajā nodaļā ir apkopota informācija par būtiskākajiem trūkumiem Pašvaldību darbībā, pārvaldot ceļus un ielas un izlietojot to rekonstrukcijai un uzturēšanai piešķirtos finanšu līdzekļus.

## Kāda ir pašvaldību ceļu un ielu loma kopējā autoceļu sistēmā?

Pašvaldībām ir noteiktas 22 autonomās funkcijas, tajā skaitā gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (ielu, ceļu un laukumu būvniecību, rekonstruēšanu un uzturēšanu; ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošanu)<sup>8</sup>.

Latvijā 2014.gada 1.janvārī ir uzskaitīti 73 275 km autoceļu un ielu, no kuriem 20 093 km jeb 28% ir valsts autoceļi, 38 480 km jeb 53% ir pašvaldību ceļi un ielas, 11 202 km jeb 15% ir meža ceļi un 3500 km jeb 5% ir māju ceļi<sup>9</sup> (skatīt 1.attēlā).



1.attēls. Valsts un pašvaldību autoceļu sadalījums Latvijā.

No kopējā pašvaldību ceļu un ielu apjoma 79% jeb 30 493 km ir ceļi un 21% jeb 7987 km ir ielas.

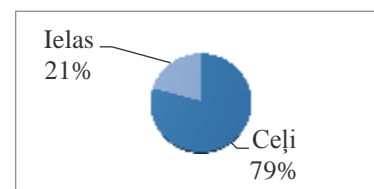
Vislielākais ielu kopgarums ir Rīgas pilsētas pašvaldībā – 1179 km un vismazākais ir Beverīnas novadā – 730 metri. Republikas nozīmes pilsētās<sup>10</sup> ir tikai ielas un nav ceļu.

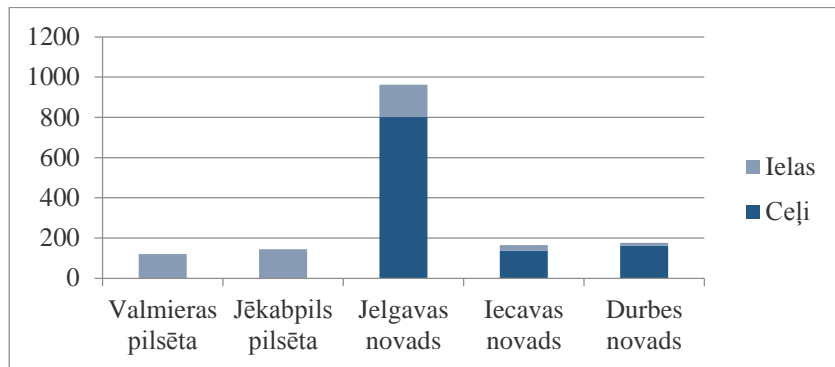
Savukārt vislielākais ceļu kopgarums ir Rēzeknes novada pašvaldībā – 1560 km, bet vismazākais ir Mērsraga novada pašvaldībā – 6,72 km.

Revīzijas apjomā iekļautajās pašvaldībās ceļu un ielu kopgarums ir 1571,71 km. Lielākais pašvaldības ceļu un ielu kopgarums ir Jelgavas novada pašvaldībā – 962,99 km, savukārt mazākais ceļu un ielu kopgarums ir Valmieras pilsētā – 120,41 km (skatīt 2.attēlu).



Pašvaldību ceļi un ielas veido 53% no visa autoceļu tīkla.

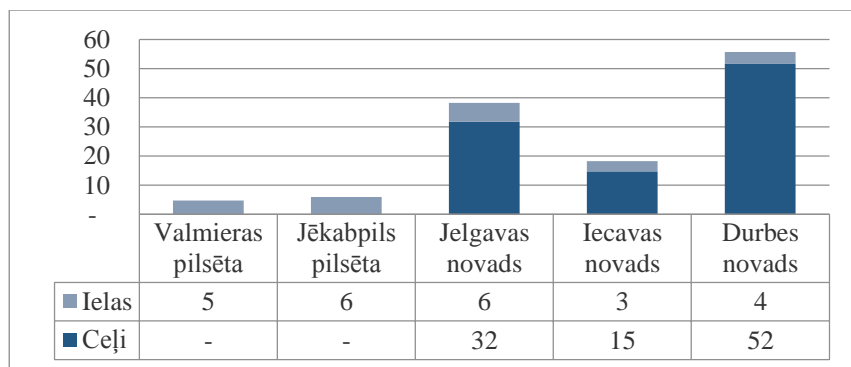




2.attēls. Pašvaldību ceļu un ielu kopgarums (km).

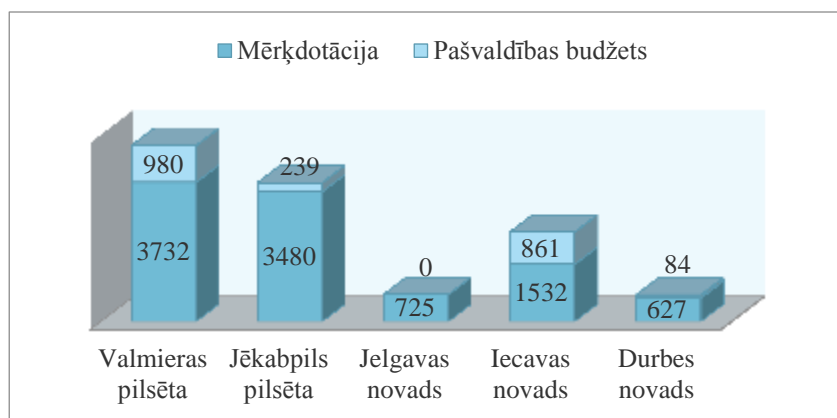
Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem revīzijas apjomā iekļautajās piecās pašvaldībās 2015.gada 1.janvārī bija 87 618 iedzīvotāji – lielākais iedzīvotāju skaits bija Valmieras pilsētas pašvaldībā – 25 344, savukārt mazākais iedzīvotāju skaits bija Durbes novada pašvaldībā – 3102 iedzīvotāji.

No revīzijas apjomā iekļautajām pašvaldībām Durbes novada pašvaldībā ir lielākais ceļu apjoms uz vienu iedzīvotāju, savukārt Jēkabpilī un Jelgavas novadā ir lielākais ielu apjoms uz vienu iedzīvotāju (skatīt 3.attēlu).



3.attēls. Pašvaldību ceļu un ielu garums uz vienu pašvaldības iedzīvotāju (metri).

Izlietotais finansējums pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras uzturēšanai 2014.gadā uz 1 km Pašvaldībās būtiski atšķiras (skatīt 4.attēlu).



4.attēls. Izlietotais finansējums pašvaldību ceļu un ielu uzturēšanai 2014.gadā uz 1 km (euro).

## 1. Vai Satiksmes ministrija, izstrādājot un īstenojot transporta politiku, un pašvaldības, izlietojot finanšu līdzekļus, veicina mobilitāti un pašvaldību ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu?

### 1.1. Vai izstrādātā transporta politika veicina mobilitātes nodrošināšanu un pašvaldības ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu?

Lai gan Pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūra veido 53% no kopējā autoceļu tīkla un mobilitātes nodrošināšana ir izvirzīta kā viena no prioritātēm nacionālajos attīstības plānošanas dokumentos, Satiksmes ministrijas izstrādātajos plānošanas dokumentos nav paredzēti uzdevumi un pasākumi, lai sniegtu atbalstu pašvaldībām to ceļu un ielu infrastruktūras attīstībai un ilgtspējas saglabāšanai.

Savukārt Pašvaldības nav definējušas skaidrus un izmērāmus mērķus, kas jāsasniedz, īstenojot ar ceļu un ielu infrastruktūras attīstību saistītus projektus, kā arī nav noteikušas izmērāmus rezultātus un rezultātīvos rādītājus un nav veikušas mērķu sasniegšanas novērtēšanu.

Turklāt Pašvaldību izvirzītie mērķi nav tieši saistīti ar nacionālajos attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem mērķiem un, lai gan ceļu un ielu uzturēšanai Pašvaldības izlieto 95,6% no finanšu līdzekļiem, Pašvaldību<sup>11</sup> attīstības plānošanas dokumentos nav paredzēti ar ceļu un ielu uzturēšanu saistīti uzdevumi un pasākumi.

Attīstības plānošanas sistēma<sup>12</sup> ir noteikta ar mērķi sekmēt valsts ilgtspējīgu un stabilu attīstību, kā arī iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu, tā aptver politikas un teritorijas attīstības plānošanu, kā arī nodrošina attīstības plānošanas sasaisti ar finanšu plānošanu un valsts un pašvaldību institūciju pieņemto lēmumu savstarpējo saskaņotību.

Vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti reģionālā un nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem<sup>13</sup>.



LIAS 2030



NAP 2020



Nozaru attīstības plānošanas dokumenti



Pašvaldību attīstības plānošanas dokumenti

Hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments ir LIAS 2030, savukārt hierarhiski augstākais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments ir NAP 2020<sup>14</sup>.

LIAS 2030 viena no septiņām prioritātēm ir telpiskās attīstības perspektīva, kas iezīmē integrētu skatījumu uz valsts attīstību<sup>15</sup> un nosaka: *”...ir jānodrošina iespējas 45 minūšu laikā no jebkuras apdzīvotas vietas nokļūt tuvākajā nacionālās vai reģionālās nozīmes centrā pa līdzenu un satiksmes drošības tehniskajiem līdzekļiem aprīkotu autoceļu, tai skaitā asfaltētu. Lai to panāktu, ir jāuzlabo to autoceļu kvalitāte, kas savieno kādreizējos pagastu administratīvos centrus ar novadu centriem, reģionālas un nacionālas nozīmes centriem”*<sup>16</sup>. Tāpat ir noteikts, ka *”Pašvaldībām ir jāveicina lauku un pilsētu mijiedarbība, sekmējot mobilitātes iespējas, tajā skaitā nodrošinot attīstības centru sasniedzamību lauku iedzīvotājiem, kā arī radot iespējas lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas realizācijai”*<sup>17</sup>.

Attiecīgi NAP 2020 ir izvirzīts mērķis *”Nodrošināt attīstības centru ērtu un drošu sasniedzamību, t.sk. panākot 2020.gadā labu braukšanas kvalitāti pa autoceļiem, kas savieno nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centrus [...]”*<sup>18</sup>, un šā mērķa pamatojums ir norādīts: *”Nevienlīdzība starp reģioniem un vietējām pašvaldībām pastāv gan ienākumu un ekonomiskās aktivitātes ziņā, gan arī pakalpojumu pieejamībā, kas rada izteikti atšķirīgu dzīves kvalitāti dažādu teritoriju iedzīvotājiem. Šāda situācija veicina ekonomiski aktīvo iedzīvotāju aizplūšanu no mazāk attīstītām uz attīstītākām teritorijām, kas vienlaikus ar zemu produktivitātes līmeni vēl vairāk samazina mazāk attīstīto teritoriju izaugsmes iespējas un darba vietu skaitu”*<sup>19</sup>.

NAP 2020 definētā mērķa sasniegšanai norādītie uzdevumi ir attiecināmi tikai uz valsts autoceļiem (lietota terminoloģija<sup>20</sup>, kas attiecas uz valsts autoceļu tīklu), tomēr uzdevumu īstenošanas pasākumi vienlīdz attiecas arī uz pašvaldību ceļiem un ielām, kā arī pašvaldības ir norādītas kā par NAP 2020 uzdevumu īstenošanu atbildīgās institūcijas.

## Vai Satiksmes ministrija ir izstrādājusi mobilitāti un pašvaldību ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu veicinošu transporta politiku?

Autoceļu, tajā skaitā pašvaldību ceļu, pārvalde ir jāīsteno Satiksmes ministrijai<sup>21</sup>. Satiksmes ministrijai, plānojot autoceļu attīstību, ir jāievēro ekonomiskās, ekoloģiskās un sociālās attīstības tendences, valsts un pašvaldību intereses, vienlaikus par pamatu izvirzot reģionu vienlīdzīgas attīstības principu<sup>22</sup>.

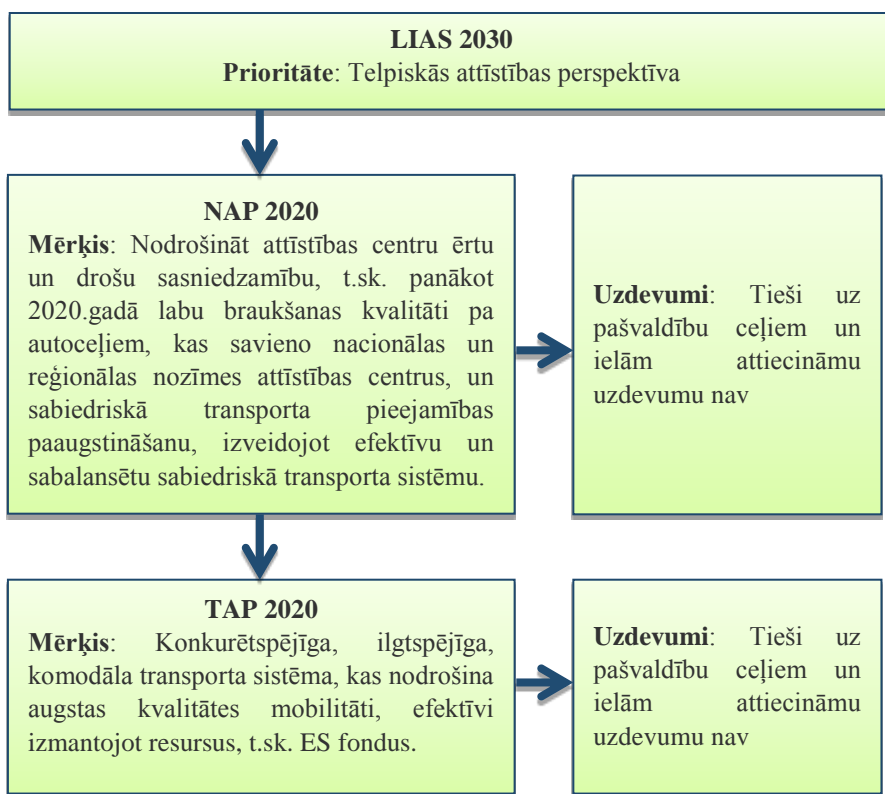
Satiksmes ministrijas funkcijas<sup>23</sup> ir izstrādāt transporta un sakaru politiku, organizēt un koordinēt šīs politikas īstenošanu.



Nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos nav noteikts neviens uzdevums un pasākums, kas jāveic, lai veicinātu pašvaldību iedzīvotāju mobilitāti.

Īstenojot autoceļu pārvaldi un drošības uz autoceļiem politiku, Satiksmes ministrija ir izstrādājusi un Ministru kabinets ir apstiprinājis TAP 2020<sup>24</sup> un Ceļu satiksmes drošības plānu 2014. - 2016.gadam<sup>25</sup>, kā arī izskatījis un pieņēmis zināšanai Informatīvo ziņojumu “Par Valsts autoceļu sakārtošanas programmu 2014. – 2020.gadam un tās īstenošanai nepieciešamo finansējumu”<sup>26</sup>.

Papildus iepriekš minētajiem Satiksmes ministrijas izstrādātajiem dokumentiem VAS “Latvijas Valsts ceļi”, vienotais reģistrācijas Nr.40003344207, katru gadu izstrādā Ceļu specifikācijas<sup>27</sup>, kas ir publiski pieejamas un pēc pašvaldību ieskatiem var tik izmantotas kā vadlīnijas, organizējot pašvaldību ceļu un ielu būvniecības, rekonstrukcijas un uzturēšanas darbus, tādējādi nodrošinot tikai daļēju koordinācijas funkciju izpildi autoceļu pārvaldības jomā.



5.attēls. Vai nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos ir definēti mērķi un uzdevumi, kas veicinātu pašvaldību ceļu un ielu attīstību?

Iepriekš minētajos dokumentos nav paredzēti mērķi, uzdevumi un pasākumi, kas veicinātu pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras attīstību un ilgtspējas saglabāšanu.

Satiksmes ministrijas pārstāvis norādīja<sup>28</sup>:

*Izstrādājot Valsts autoceļu sakārtošanas programmu 2014. – 2020.gadam<sup>29</sup>, Satiksmes ministrija izsūtīja pašvaldībām informāciju, lūdzot izteikt savu viedokli par valsts autoceļiem, kuriem ir nepieciešams veikt remontdarbus. Šīs iniciatīvas tiek izskatītas, apkopotas un ņemtas vērā.*

Lai gan Satiksmes ministrijas pārstāvji norādīja, ka pašvaldību viedoklis tiek ņemts vērā, tomēr šis viedoklis ir tikai par pašvaldību teritorijā esošajiem valsts autoceļiem.

Ņemot vērā to, ka pašvaldību ceļu un ielu tīkls veido 53% no kopējā autoceļu tīkla, nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos noteiktos mērķus nav iespējams pilnībā sasniegt, nenodrošinot arī pašvaldības ceļu un ielu infrastruktūras attīstību.

Līdzīga situācija ir arī ceļu satiksmes drošības jomā. Satiksmes ministrija ir izstrādājusi Ceļu satiksmes drošības plānu 2014.–2016.gadam, lai sasniegtu mērķi “līdz 2020.gadam par 50% samazināt ceļu satiksmes negadījumos bojāgājušo skaitu, kā arī par 50% samazināt smagi ievainoto skaitu, salīdzinot ar 2010.gadu”<sup>30</sup>. Lai gan likums<sup>31</sup> un Satiksmes ministrijas nolikums<sup>32</sup> nosaka, ka Satiksmes ministrija organizē un koordinē valsts politikas izstrādi un īstenošanu, kā arī veic valsts uzraudzību pār likumu un citu normatīvo aktu ievērošanu ceļu satiksmes drošības jomā, tomēr attiecībā uz pašvaldību ceļiem un ielām ir izstrādāti tikai ieteikumi pašvaldībām, bet nav paredzēti konkrēti uzdevumi un pasākumi.

Pašvaldību aptaujā tika noskaidrots, ka tikai 19% no visām pašvaldībām ir veikušas aktivitātes, lai ieviestu šos ieteikumus.

Revīzijas plānošanas posmā neviena no revīzijas apjomā iekļautajām Pašvaldībām nebija iepazinusies ar Ceļu satiksmes drošības plānā 2014.–2016.gadam minētajiem ieteikumiem, un nav ieviests neviens no šiem ieteikumiem.

Satiksmes ministrija ceļu satiksmes drošības jomā tikai ierobežotā apjomā nodrošina koordinācijas funkcijas izpildi.

**Vai Pašvaldību izstrādātajos attīstības plānošanas dokumentos noteiktie mērķi un rīcība to īstenošanai nodrošina nacionālajos attīstības plānošanas dokumentos noteikto mērķu transporta jomā sasniegšanu?**

Pašvaldību rīcību un investīciju plānos ir paredzēti ceļu un ielu posmu atjaunošanas darbi kā aktivitātes dažādu Pašvaldību izvirzīto mērķu sasniegšanai. Tomēr, izvērtējot Pašvaldību attīstības programmās nospraustos mērķus, rīcības virzienus, uzdevumus un pasākumus,



netika konstatēta tieša sasaiste ar nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentos valsts definētajiem mērķiem satiksmes infrastruktūras jomā, kā arī intervijās Pašvaldību pārstāvji nesniedza informāciju, ka rīcība ceļu un ielu pārvaldības jomā būtu vērsta uz šo mērķu sasniegšanu, tātad koordinēta un mērķtiecīga.

Revīzijas apjomā iekļautajās Pašvaldībās ar ceļu un ielu sakārtošanu saistītie projekti ir vērsti uz stratēģisko mērķu, kas veicina dažādu jomu attīstību, sasniegšanu, piemēram:

- *“Uzņēmējdarbības attīstība”*<sup>33</sup>;
- *“Funkcionāla, estētiska un dabas vērtībām iekļaujoša pilsētvide”*<sup>34</sup>;
- ilgtermiņa mērķis – *“Ilgspējīga un produktīva lauksaimnieciskā un nelauksaimnieciskā uzņēmējdarbība”* un vidēja termiņa mērķis – *“Komunālās infrastruktūras sakārtošana atbilstoši vietējās uzņēmējdarbības vajadzībām”*<sup>35</sup>;
- ilgtermiņa stratēģiskais mērķis *“Jelgavas novads – pievilcīga dzīves un darba vide”*<sup>36</sup>;
- *“Pilsēta ir reģiona ekonomiskās attīstības, publisko pakalpojumu un sabiedriskās dzīves centrs”*<sup>37</sup>.

Tikai Valmieras pilsētas sociāli ekonomiskās attīstības programmā 2008.–2014.gadam<sup>38</sup> un Iecavas novada attīstības programmā 2013. – 2019.gadam<sup>39</sup> bija izvirzīti stratēģiskie mērķi ceļu un ielu pārvaldības jomā un mērķiem bija pakārtotas aktivitātes.

Pašvaldību attīstības programmās un Pašvaldību rīcībā ceļu un ielu pārvaldības jomā tika konstatēti vairāki trūkumi:

- Durbes novada, Jelgavas novada un Jēkabpils pilsētas pašvaldības nav noteikušas ar pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras attīstību saistītus rezultātīvos rādītājus, savukārt Valmieras pilsētas pašvaldība jaunajā Valmieras pilsētas attīstības programmā 2015. – 2020.gadam šādus rādītājus ir noteikusi, bet nav izstrādāta sistēma, kā šos rādītājus izmērīt;
- neviena no Pašvaldībām nav nodrošinājusi pilnīgu budžeta plānošanas un attīstības plānošanas sasaisti. Jēkabpils pilsētas, Durbes un Jelgavas novada pašvaldības investīciju plānā ir paredzējušas tādas projektus, kas neatbilst Pašvaldību pieejamo finanšu apjomam;
- Durbes novada, Jelgavas novada un Valmieras pilsētas pašvaldības nav veikušas pastāvīgu attīstības plānošanas dokumentos noteikto uzdevumu un pasākumu īstenošanas uzraudzību, novērtējot mērķu sasniegšanas pakāpi;
- neviena no Pašvaldībām, izņemot Valmieras pilsētu, savos attīstības plānošanas dokumentos nav paredzējusi ar ceļu un ielu uzturēšanu saistītus uzdevumus, pasākumus vai projektus.

## 1.2. Vai esošā pašvaldību ceļu un ielu darbu finansēšanas sistēma veicina pašvaldības ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu?

Daļu finansējuma pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras attīstībai piešķir no valsts budžeta līdzekļiem Mērķdotācijas veidā, bet Satiksmes ministrijas aktīvas koordinācijas trūkumi finanšu līdzekļu piešķiršanas un izlietošanas kārtībā būtiski ietekmē Mērķdotācijas izlietošanas lietderību, t.i.:

- pašvaldībām ir plaša rīcības brīvība, izlietojot Mērķdotāciju, kas ir veicinājis to, ka Mērķdotācija vismaz 91%<sup>40</sup> apmērā tiek izlietota pašvaldības ceļu un ielu uzturēšanas darbu finansēšanai, nevis kapitālajiem ieguldījumiem, tādējādi nenodrošinot ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu;
- Mērķdotācija tiek sadalīta, ņemot vērā neaktuālus un kļūdainus datus, kas vairs neraksturo aktuālo pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras apjomu un tehnisko stāvokli, jo, lai arī pašvaldībām vairāki ceļi nav nepieciešami, tās atteikties no tiem nevēlas, lai nesamazinātos piešķiramās Mērķdotācijas daļas apmērs.

Katru gadu no izveidotās valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmas<sup>41</sup> pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras pārvaldei tiek piešķirti finanšu līdzekļi Mērķdotācijas veidā.

Līdz 2015.gada 31.decembrim MK noteikumos Nr.173<sup>42</sup> bija noteikts, ka Mērķdotācijai izlieto 22,8% no valsts pamatbudžetā valsts autoceļu fonda programmai piešķirtajiem līdzekļiem, savukārt likumā "Par autoceļiem"<sup>43</sup> ir noteikts, ka Mērķdotācija nedrīkst būt mazāka par 25% no programmai "Valsts autoceļu fonds" piešķirtā valsts budžeta finansējuma, neskaitot prognozētos ieņēmumus no autoceļu lietošanas nodevas.

Mērķdotācija 2014.gadā ir apstiprināta 27,79% jeb 42 969 293 *euro*<sup>44</sup> apmērā, savukārt 2015.gadā 24,48% jeb 45 129 819 *euro*<sup>45</sup> apmērā, tātad abos gados nav ievērots MK noteikumos Nr.173<sup>46</sup> noteiktais apmērs un 2015.gadā nav ievērots arī likumā "Par autoceļiem"<sup>47</sup> noteiktais apmērs.

Mērķdotācijas izlietošanas mērķi ir noteikti MK noteikumos Nr.173<sup>48</sup>, tie ir plaši definēti, aptverot jebkuru iespējamu pašvaldības darbību ceļu un ielu pārvaldības jomā, piemēram, sabiedrības informēšanu par

autoceļu nozares jautājumiem vai starpvalstu sadarbības pasākumiem autoceļu nozarē u.tml.

Revīzijas ietvaros Valsts kontrole veica visu pašvaldību aptauju, kuras rezultātā noskaidroja, ka 2014.gadā 73 pašvaldības Mērķdotāciju 100% apmērā ir izlietojušas ceļu un ielu uzturēšanai un tikai 15 pašvaldības uzturēšanas darbiem ir izlietojušas mazāk kā 70%. Aprēķinot pašvaldību aptaujas anketās norādīto ceļu un ielu uzturēšanai izlietoto vidējo finanšu līdzekļu apmēru<sup>49</sup>, tika konstatēts, ka 2014.gadā 91,55% jeb 30 901 788 *euro* no Mērķdotācijas ir izlietoti ceļu un ielu ikdienas un periodiskai uzturēšanai, 2015.gadā pašvaldības plānoja šim mērķim izlietot 92,37%, bet 2016.gadā plāno izlietot – 94,06%<sup>50</sup>.

Revīzijas apjomā ietvertajās Pašvaldībās 2014.gadā 95,6% no Mērķdotācijas veidā saņemtajiem finanšu līdzekļiem tika izlietoti ceļu un ielu uzturēšanas darbiem (skatīt 1.tabulu).

1.tabula

Pašvaldība	Mērķdotācija	Mērķdotācijas izlietojums uzturēšanai	Mērķdotācijas izlietojums citiem darbiem
Valmieras pilsēta	450 060	449 315 (99,8%)	745 (0,02%)
Jēkabpils pilsēta	466 518	363 889 (78%)	102 635 (22%)
Jelgavas novads	698 380	698 380 (100%)	0
Iecavas novads	147 642	147 642 (100%)	0
Durbes novads	104 630	104 630 (100%)	0

1.tabula. Mērķdotācijas izlietojums ceļiem un ielām 2014.gadā Pašvaldībās

Lai novērstu iepriekš minēto pretrunu starp normatīvajiem aktiem, revīzijas laikā Satiksmes ministrija izstrādāja grozījumus MK noteikumos Nr.173, kas stājas spēkā 2016.gada 1.janvārī<sup>51</sup>, paredzot, ka turpmāk valsts autoceļu programmas līdzekļu procentuālo

sadalījumu noteiks tikai likums “Par autoceļiem”<sup>52</sup>, t.i., Mērķdotācija nedrīkst būt mazāka par 25%, kā arī šajā grozījumu projektā ir paredzēts sašaurināt Mērķdotācijas izlietošanas mērķus.

MK noteikumos 173<sup>53</sup> ir paredzēts, ka pašvaldībām Mērķdotācijas jāizlieto atbilstoši pašvaldību apstiprinātām ceļu un ielu fonda izlietošanas vidēja termiņa programmām (trijiem gadiem).

MK noteikumos 173<sup>54</sup> nav norādīts, kāds ir šo programmu sagatavošanas mērķis un kāda informācija šajās programmās ir jāietver.

76 pašvaldībās<sup>55</sup> jeb 64% pašvaldību 2013.gadā nebija sagatavota ceļu un ielu fondu vidējā termiņa programma (trijiem gadiem).

Pašvaldības intervijās norādīja, ka nav pietiekamas izpratnes par ceļu un ielu fonda izlietošanas vidēja termiņa programmu kā nozares plānošanas dokumenta saturu un nepieciešamību, kā rezultātā tikai Jelgavas novada un Jēkabpils pilsētas pašvaldībās bija izstrādātas šādas vidējā termiņa programmas:

- Valmieras pilsētas pašvaldība ar domes lēmumu<sup>56</sup> ir noteikusi pašvaldību autoceļu fonda izlietojuma mērķus trijiem gadiem, bet nav izstrādājusi trijiem gadiem finansējuma sadalījumu šiem mērķiem;
- Iecavas novada pašvaldība nav izstrādājusi vidējā termiņa programmu trijiem gadiem, kurā būtu paredzēti izdevumi 2014.gadam;
- Durbes novada pašvaldība nav izstrādājusi vidējā termiņa programmu.

Mērķdotācijai paredzētos līdzekļus Satiksmes ministrija sadala starp pašvaldībām atbilstoši normatīvajā aktā<sup>57</sup> paredzētajam sadalījumam, kas Ministru kabinetam ne retāk kā reizi trijos gados bija jāpārskata<sup>58</sup>.

Mērķdotācijas sadalījums ir apstiprināts 2010.gada 19.janvārī, kad stājās spēkā MK noteikumu Nr.173 grozījumi<sup>59</sup>, kas nozīmē, ka šis sadalījums pirmo reizi bija jāpārskata ne vēlāk kā līdz 2013.gada 19.janvārim. Uz šī ziņojuma sagatavošanas brīdi Mērķdotācijas sadalījums nebija pārskatīts, tātad nebija izpildīts MK noteikumos Nr.173<sup>60</sup> paredzētais pienākums.

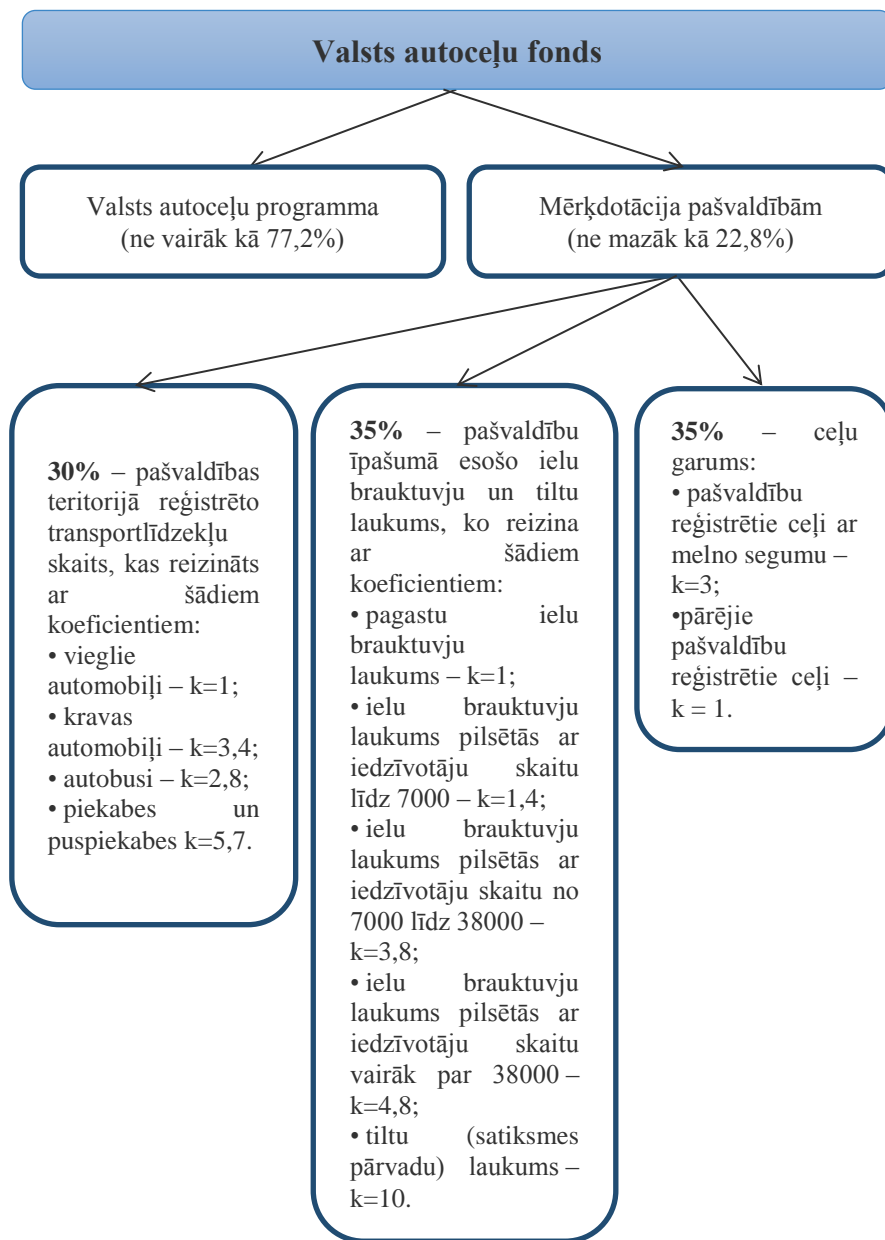
Revīzijas laikā tika izstrādāti un stājās spēkā grozījumi<sup>61</sup> MK noteikumos Nr.173 izslēdzot pienākumu reizi trijos gados pārskatīt Mērķdotācijas sadalījumu atbilstoši aktuāliem datiem.

Lai gan pašvaldībās ceļu un ielu infrastruktūras apjoms ir mainījies, Mērķdotācija Pašvaldībām joprojām tiek piešķirta, ņemot vērā procentuālo sadalījumu, kas aprēķināts atbilstoši 2009.gada datiem par pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras apjomu un reģistrēto transportlīdzekļu skaitu.

Mērķdotācijas sadalījums tiek aprēķināts pēc algoritma<sup>62</sup> (skatīt 6.attēlā).



Mērķdotācija Pašvaldībām joprojām tiek piešķirta, ņemot vērā procentuālo sadalījumu, kas aprēķināts pēc 2009.gada datiem.



6.attēls. Kāds ir Mērķdotācijas sadalīšanas algoritms Latvijā?

Aprēķinot Mērķdotācijas sadalījumu pašvaldībām atbilstoši algoritmam<sup>63</sup>, ņemot vērā aktuālus 2014. un 2015.gada datus, tika konstatēts, ka no revīzijas apjomā iekļautajām pašvaldībām trīs pašvaldībām vajadzētu saņemt Mērķdotāciju lielākā, bet divām pašvaldībām mazākā apmērā (skatīt 2.tabulu).

Pašvaldība	Mērķdot. 2014.gadam	Pārrēķinātā mērķdot. 014.gadam	Starpība	Mērķdot. 2015.gadam	Pārrēķinātā Mērķdot. 2015.gadam	Starpība
Valmieras pilsēta	450 060,37	429 577,50	20 482,87	444 076,67	472 689,72	28 613,06
Jēkabpils pilsēta	466 517,61	489 285,07	-22 767,45	502 412,72	489 974,44	-12 438,27
Jelgavas novads	698 379,92	668 407,36	29 972,56	707 962,60	733 494,95	25 532,34
Iecavas novads	147 642,49	140 250,40	7392,09	147 055,27	155 066,06	8010,79
Durbes novads	104 630,73	111 785,85	-7155,62	117 554,67	109 891,11	-7663,56

2.tabula. Mērķdotācijas sadalījums pa Pašvaldībām atbilstoši faktiskajai situācijai Pašvaldībās.

Papildus izvērtējot visu pašvaldību Mērķdotācijas sadalījumu, ja tas būtu aprēķināts, ņemot vērā 2014. un 2015.gada datus, tika konstatēts:

- visvairāk 2014.gadā tika pārmaksāts Cēsu novada pašvaldībai – 186 926 euro un Rīgas pilsētas pašvaldībai – 183 164 euro;
- visvairāk 2015.gadā tika pārmaksāts Cēsu novada pašvaldībai – 198 989 euro un Rīgas pilsētas pašvaldībai – 209 676 euro;
- Mārupes novada pašvaldība 2014.gadā saņēmusi par 207 927 euro mazāk un Jelgavas pilsētas pašvaldība - par 75 689 euro mazāk, nekā tām pienāktos;
- Salaspils novada pašvaldība 2015.gadā saņēmusi par 314 825 euro mazāk un Mārupes novada pašvaldība - par 230 701 euro mazāk, nekā pienāktos.

Aptaujā tika noskaidrots, ka 56% pašvaldību uzskata, ka ir nepieciešams mainīt pašreizējo Mērķdotācijas aprēķināšanas un piešķiršanas kārtību.

Pašvaldības arī norādīja uz problēmu, ka Mērķdotāciju sadala, ņemot vērā neaktuālus datus:

*Pašvaldību autoceļu kopgaruma izmaiņu gadījumā (piemēram, pārņemot ceļu no valsts) būtu savlaicīgi jāveic Mērķdotāciju pārrēķināšana – vismaz reizi gada laikā, jo ceļu un ielu kopgaruma un seguma izmaiņu gadījumā, kamēr nav pārrēķināta Mērķdotācijas daļa šiem jaunajiem vai pārbūvētajiem ceļiem un ielām nav piešķirts finansējums, vai tas nav atbilstošs segumam.*



Ņemot vērā to, ka Mērķdotācija pašvaldībām joprojām tiek piešķirta atbilstoši 2009.gada datiem, pašvaldības ir saņēmušas Mērķdotāciju lielākā vai mazākā apmērā, nekā tām objektīvi pienāktos, ņemot vērā to īpašumā esošo ceļu un ielu infrastruktūru.

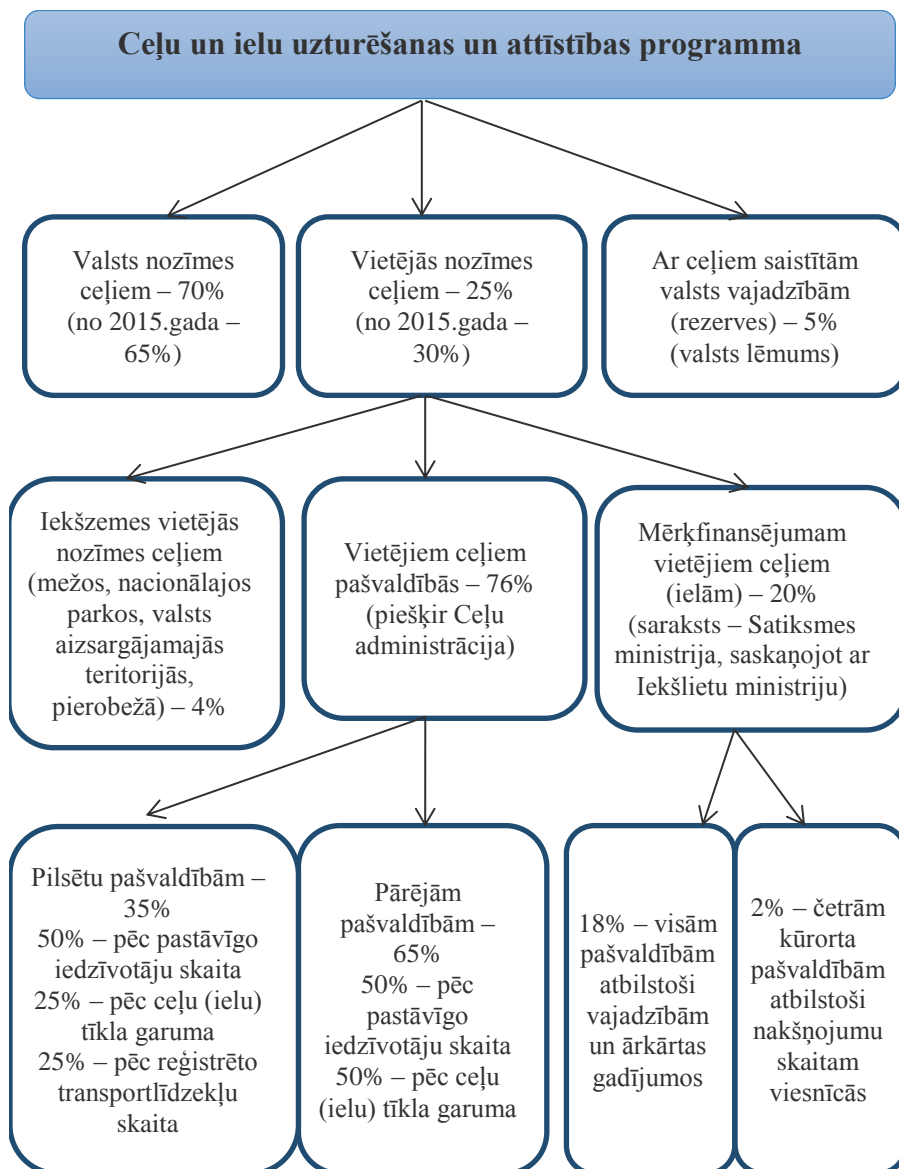
*Tai pašā laikā, par pašvaldības pārņemtajiem valsts autoceļiem Mērķdotāciju vēl joprojām saņem VAS "Latvijas Valsts ceļi", kaut konkrētā ceļa uzturēšanu vairs neveic.*

Ņemot vērā pašvaldību viedokli, tika noskaidrots, ka 2014.gadā un 2015.gada pirmajā pusgadā Satiksmes ministrija no pašvaldībām ir pārņēmusi īpašumā ceļus ar kopējo garumu 2,6 km, savukārt pašvaldības savā īpašumā ir pārņēmušas ceļus ar kopējo garumu 31,1 km<sup>64</sup>.

Pašvaldības arī norādīja, ka vairāki ceļi tām nav nepieciešami, jo nav iedzīvotāju un satiksmes intensitātes, bet atteikties no tiem nevēlas, lai Mērķdotācijas pārrēķināšanas gadījumā nesamazinātos tām piešķiramās Mērķdotācijas apmērs.

Papildus pašvaldības norādīja arī uz citiem kritērijiem, kas būtu jāņem vērā, aprēķinot pašvaldībām Mērķdotācijas daļu, piemēram, vidējais nokrišņu daudzums ziemas sezonā, arī servitūtu ceļu uzturēšana, transporta intensitāte, iedzīvotāju blīvums, pašvaldībā reģistrēto ražošanas uzņēmumu skaits un pārkrauto preču apjoms, jo pašvaldības ceļus intensīvāk nolieto uz uzņēmumiem braucošie transportlīdzekļi, mežu īpatsvars pašvaldībā, kūrortpilsētu statuss u.c. apstākļi.

Revīzijas ietvaros tika iegūta informācija par finansējuma sadali pašvaldību ceļiem un ielām Lietuvas Republikā (skatīt 7.attēlu).



7.attēls. Kādā apmērā tiek piešķirts finansējums pašvaldību ceļu un ielu pārvaldībai Lietuvas Republikā?

Salīdzinot Latvijas un Lietuvas finansējuma pašvaldību ceļiem un ielām sadales kārtību, tika konstatēts:

- Latvijā Mērķdotācija 100% apmērā tiek sadalīta pēc algoritma, savukārt Lietuvā pēc algoritma sadala tikai 76% no kopējā pašvaldībām piešķirtā finansējuma. Pārējo pašvaldībām piešķirto finansējumu sadala atbilstoši noteiktiem mērķiem (20%) un 4% tiek piešķirti īpaši noteiktiem iekšzemes vietējās nozīmes ceļiem, piemēram, tādiem ceļiem, kas atrodas pierobežā;



- lai nodrošinātu ceļu infrastruktūras ilgtspēju, 30% no finansējuma, ko Lietuvas pašvaldības saņem atbilstoši algoritmam, ir jāizlieto ceļu un ielu kapitālajiem ieguldījumiem, t.i., pašvaldības ceļu un ielu uzturēšanai drīkst izlietot tikai līdz 70% no piešķirtā finansējuma.

Vienlaikus Satiksmes ministrijas pārstāvji norādīja<sup>65</sup>:

*Arī Satiksmes ministrija ir izstrādājusi priekšlikumus par Mērķdotācijas sadalīšanas kārtības maiņu, bet Satiksmes ministrijas iniciatīvu neatbalsta Latvijas Pašvaldību savienība. Tomēr Satiksmes ministrija arī atbalsta to, ka lietderīgāk būtu par saņemto Mērķdotāciju veikt kapitālieguldījumus, nevis finansējumu izlietot tikai pašvaldības ceļu un ielu uzturēšanai.*

Revīzijas laikā Satiksmes ministrija nevarēja iesniegt informāciju, ka kopš MK noteikumu Nr.173 spēkā stāšanās brīža Satiksmes ministrija būtu izstrādājusi šī normatīvā akta grozījumu iniciatīvas, lai pilnveidotu Mērķdotācijas sadalīšanas kārtību.

### 1.3. Vai Satiksmes ministrija ir veikusi darbības, kas paaugstinātu pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras pārvaldībā iesaistīto speciālistu kvalifikāciju?

Lai gan Satiksmes ministrija ir norādījusi uz speciālistu ceļu un ielu infrastruktūras pārvaldes jomā trūkumu pašvaldībās, tā 2014. un 2015.gadā nav veikusi politikas ieviešanas koordinācijas aktivitātes, kas veicinātu pašvaldību darbinieku izglītošanu, t.i., sniegusi informatīvus seminārus, sagatavojusi metodikas vai vadlīnijas, kas uzlabotu pašvaldību ceļu un ielu pārvaldības jomā darbojošos speciālistu kompetenci.

Satiksmes ministrijas pārstāvji intervijā<sup>66</sup> norādīja:

*viena no galvenajām problēmām pašvaldībās ceļu un ielu pārvaldības jomā ir kompetentu speciālistu trūkums, kas veicina nekvalitatīvu ar pašvaldību ceļu un ielu pārvaldību saistītu dokumentu sagatavošanu.*

Izvērtējot Satiksmes ministrijas sadarbības koordināciju ar pašvaldībām, tika konstatēts, ka sadarbība notiek sarakstes veidā, kur galvenokārt tiek sniegtas atbildes uz pašvaldību lūgumiem sakārtot valsts autoceļus.

Satiksmes ministrija 2014. un 2015.gadā nav sniegusi pašvaldībām informāciju par to, kā uzlabot pašvaldību ceļu un ielu pārvaldību, t.i., nav sniegta informācija par pašvaldību darbībā biežāk pieļautajiem

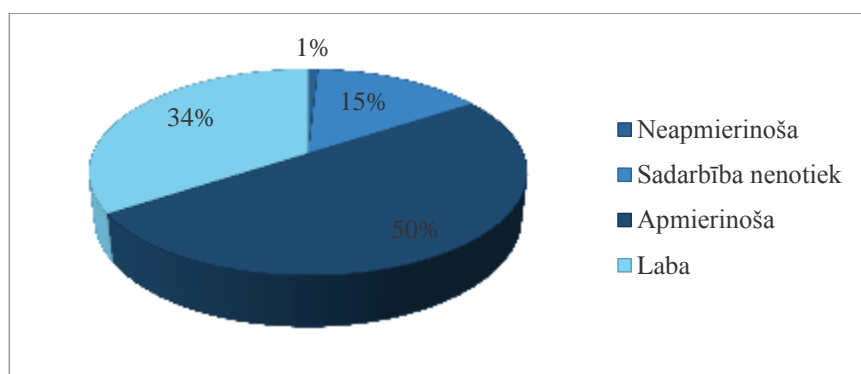


Satiksmes ministrijas sadarbība ar pašvaldībām galvenokārt notiek tikai valsts autoceļu pilnveides jautājumos, bet aktīvu rīcību, lai koordinētu pašvaldību darbību, tādējādi veicinot pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras attīstību, Satiksmes ministrija neveic.

trūkumiem un ieteikumi darbības pilnveidošanai vai metodiskais atbalsts šo trūkumu novēršanai.

Arī izvērtējot Satiksmes ministrijas 2014.gada<sup>67</sup> un 2015.gada<sup>68</sup> darba plānus, tika konstatēts, ka tajos ir ietverti uzdevumi, kas attiecas uz rīcību tikai ar valsts autoceļiem, izņemot vienu uzdevumu, kas netieši ir saistīts ar pašvaldību ceļiem, t.i., “izstrādāt grozījumus Ministru kabineta noteikumos<sup>69</sup> par valsts autoceļu un valsts autoceļu maršrutā ietverto pašvaldībām piederošo autoceļu posmu sarakstiem”<sup>70</sup>.

Aptaujā tika noskaidrots, ka tikai 34% pašvaldību sadarbību ar Satiksmes ministriju vērtē kā labu (skatīt 8.attēlu).



8.attēls. Kā pašvaldības ir novērtējušas sadarbību ar Satiksmes ministriju?

#### 1.4. Vai Satiksmes ministrija ir nodrošinājusi efektīvu pašvaldību ceļu un ielu rekonstrukcijas un uzturēšanas darbu pārraudzības sistēmu?

Satiksmes ministrija nav nodrošinājusi efektīvu pašvaldību ceļu un ielu rekonstrukcijas un uzturēšanas darbu pārraudzības sistēmu, jo tehniskajās revīzijās tiek veikta tikai virspusēja dokumentu pārbaude. Tāpat netiek nodrošināts, ka veiktajās tehniskajās revīzijās un Mērķdotācijas izlietojuma auditos konstatētie trūkumi Pašvaldībās tiek novērsti.

Satiksmes ministrija ir deleģējusi VAS “Latvijas Valsts ceļi” veikt šādas pārbaudes pašvaldībās:

- normatīvajā aktā<sup>71</sup> paredzētās tehniskās revīzijas par pašvaldību ceļu darbiem. Šo revīziju veikšanai VAS “Latvijas Valsts ceļi” ik gadu tiek piešķirti finanšu līdzekļi (2014.gadā 289 716,35 *euro* ar PVN<sup>72</sup> apmērā);

- Mērķdotācijas izlietojuma atbilstības audits, kura veikšanai finansējums 2014.gadā bija 76 388,34 *euro* ar PVN<sup>73</sup>.

Normatīvais akts<sup>74</sup> nosaka, ka autoceļu darbus pārrauga VAS "Latvijas Valsts ceļi", veicot tehnisko revīziju un sagatavojot tehniskās revīzijas aktu. Tehniskā revīzija ir autoceļu darbu atbilstības pārbaude tehnisko noteikumu, standartu un būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu prasībām. Ar ikdienas uzturēšanu saistīto darbu pārbaude ir jāveic reizi gadā. Konstatētie trūkumi pašvaldībām ir jānovērš VAS "Latvijas Valsts ceļi" norādītajā termiņā, savukārt par trūkumu novēršanu VAS "Latvijas Valsts ceļi" pārliecinās piecu darbdienu laikā pēc informācijas par trūkumu novēršanu saņemšanas no pašvaldības.

Saskaņā ar normatīvajā aktā<sup>75</sup> noteikto tehnisko revīziju aktā ir jānorāda tehnisko noteikumu, standartu un būvniecības reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumi, ja tādi ir. Papildus normatīvajā aktā norādītajam VAS "Latvijas Valsts ceļi" tehniskās revīzijas akta veidlapā ir iekļāvusi arī prasību norādīt darbu, kas jāpārbauda, aprakstu.

Izvērtējot revīzijas apjomā iekļautajās novada pašvaldībās veikto tehnisko revīziju aktus par 2014. un 2015.gadu, tika konstatēts:

- no tehnisko revīziju aktiem nevar gūt pilnīgu pārliecību par Pašvaldību darbību ikdienas ceļu un ielu uzturēšanas prasību ieviešanā, jo vairākos gadījumos revīzijas nav veiktas par faktisko darbību uz vietas objektos, bet tikai pēc dokumentu pārbaudēm, piemēram, Jelgavas novada 2014.gada 29.maija tehniskās revīzijas aktā Nr.11 norādīts, ka veikta sniega tīrīšanas pārbaude;
- tehniskās revīzijas aktā<sup>76</sup> ir konstatētas būtiskas nepilnības Durbes novada pašvaldības darbībā, kuras bija jānovērš līdz 2014.gada 17.decembrim, tomēr nepilnības, piemēram, "*Nav sakārtoti darbu žurnāli par 2014.gadu, nav novada autoceļu saraksts atbilstoši MK noteikumiem Nr.1052<sup>77</sup>, nav veikta gada nobraukuma uzskaitē*", nav novērstas;
- Iecavas novada pašvaldībā tehniskās revīzijas aktā<sup>78</sup> nav norādīts, ka ir konstatētas neatbilstības dokumentu sagatavošanā, kā arī nav norādīti pārkāpumi ceļu un ielu uzturēšanas darbu veikšanā, lai gan revīzijā tika konstatēti būtiski pārkāpumi darbu nodošanas un pieņemšanas žurnāla aizpildīšanā.

VAS "Latvijas Valsts ceļi" intervijā<sup>79</sup> norādīja, ka pašvaldībās tiek veikta trūkumu novēršanas pārbaude un atbilstoši normatīvajā aktā<sup>80</sup> noteiktajam informācija par veiktajām darbībām trūkumu novēršanā tiek norādīta tehnisko revīziju aktos, tomēr Pašvaldību rīcībā esošo tehnisko revīziju aktu eksemplāros<sup>81</sup> nav norādīts, vai nepilnības ir novērstas.



Jelgava novada 2014.gada 29.maija tehniskās revīzijas aktā Nr.11 norādīts, ka veikta sniega tīrīšanas pārbaude.

Apjautājot visas pašvaldības, tika konstatēts, ka 2014. un 2015.gadā tehniskās revīzijas nav veiktas septiņās<sup>82</sup> novadu pašvaldībās, lai gan tehniskās revīzijas vienu reizi gadā ir jāveic visās novadu pašvaldībās<sup>83</sup>.

Papildus tehniskajām revīzijām Satiksmes ministrija kontrolē arī Mērķdotācijas izlietojuma likumību un pareizību<sup>84</sup>.

No revīzijas apjomā ietvertajām pašvaldībām Mērķdotācijas likumības un pareizības audits ir veikts 2013.gadā Valmieras pilsētas pašvaldībā, kurā tika izteikts viedoklis par pašvaldības kapitālsabiedrības sniegto dažu uzturēšanas darbu izmaksu apjomu salīdzinājumā ar VAS “Latvijas autoceļu uzturētājs”, vienotais reģistrācijas Nr.40003356530.

Savukārt revidenti konstatēja trūkumus pašvaldības darbībā, izlietojot Mērķdotāciju, kurus VAS “Latvijas Valsts ceļi”, veicot auditu, nebija konstatējusi, piemēram, neaktualizētas informācijas par ielu raksturlielumiem dēļ Valmieras pilsētas pašvaldība ir samaksājusi par uzturēšanas darbiem garākiem ielu posmiem, nekā ir šo ielu faktiskais kopgarums.

### 1.5. Vai pašvaldību ceļu un ielu pārvaldību regulējošie normatīvie akti veicina jomas labu pārvaldību?

Transporta nozari reglamentējošajos normatīvajos aktos vienādos faktiskajos apstākļos ir noteiktas atšķirīgas uzturēšanas prasības pašvaldību ceļiem un ielām, kā arī tajos nekonsekventi lietotā terminoloģija ir radījusi situāciju, ka vienādos tiesiskajos un faktiskajos apstākļos pašvaldības rīkojas atšķirīgi.

Satiksmes ministrijai ir jāizstrādā transporta nozari reglamentējošie tiesību akti<sup>85</sup>.

Pašvaldību ceļu un ielu pārvaldību reglamentējošajos normatīvajos aktos būtisks aspekts ir atšķirīgais pašvaldību ceļu un pilsētu ielu uzturēšanas regulējums, proti, likumdevējs ir devis daudz lielāku rīcības brīvību pilsētu ielu uzturēšanai – attiecībā uz pilsētas ielām nav piemērojamas normatīvajā aktā<sup>86</sup> noteiktās ceļu un ielu uzturēšanas prasības.

VAS “Latvijas Valsts ceļi” atbildīgie darbinieki intervijā<sup>87</sup> norādīja:

*pilsētu ielām nav iespējams noteikt un nav piemērojamas normatīvajos aktos noteiktās uzturēšanas prasības to sarežģītā tehniskā stāvokļa dēļ, piemēram, zem pilsētu ielām ir apakšzemes komunikācijas.*



Pašvaldībās revidenti konstatēja trūkumus pašvaldību darbībā, kurus VAS “Latvijas Valsts ceļi”, veicot tehniskās revīzijas un auditus, nebija konstatējusi.

Normatīvajā aktā<sup>88</sup> ir noteikts, ka “iela” ir transportlīdzekļu satiksmei paredzēta inženierbūve pilsētas teritorijā, savukārt ceļiem ārpus pilsētas robežām apdzīvotās vietās var piešķirt nosaukumu “iela”, bet tas nemaina autoceļu piederību un tiesisko statusu<sup>89</sup>. Tātad normatīvo aktu izpratnē “iela” ir tikai pilsētu teritorijā, bet ārpus pilsētām esošās apdzīvotās vietās ir tikai ceļi ar nosaukumu “iela”.

Piemēram, Iecavas novada pašvaldībā apdzīvotai vietai Iecava ir ciema statuss, bet nav pilsētas statusa, līdz ar to, veicot uzturēšanas darbus uz Iecavā esošajām ielām, ir jāievēro visi ceļu uzturēšanas darbus reglamentējošie normatīvie akti, savukārt Durbes novadā ir Durbes pilsēta, līdz ar to Durbes pilsētas ielu uzturēšanas darbi nav jāveic atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Revīzijā netika iegūta informācija, ka, piemēram, Iecavas ciema ielu komunikācijas būtiski atšķirtos no Durbes pilsētas ielu komunikācijām.

Līdz ar to normatīvajos aktos noteikto obligāto uzturēšanas prasību ievērošana ir atkarīga no pašvaldības administratīvām darbībām, t.i., vai pašvaldības dome apdzīvotai vietai ir piešķirusi pilsētas statusu, nevis no tādiem praktiskiem apsvērumiem kā ielu un ceļu tehnisko īpašību atšķirības.

Veicot revīziju piecās pašvaldībās, no kurām trijās bija pilsētas ielas un trijās bija pašvaldību ceļi, kuri ir nosaukti par “ielām”, netika konstatēts, ka “pilsētu ielu” uzturēšanas darbi būtu būtiski atšķirīgi, lai to uzturēšanai nevarētu izstrādāt vienotu pieeju.

Papildus jēdziena “iela” izpratni normatīvajos aktos apgrūtina MK noteikumos Nr.173 atšķirīgi no likuma “Par autoceļiem” noteiktais jēdziena “iela” definējums, t.i., šo noteikumu izpratnē “iela” ir arī ceļš jebkurā apdzīvotā vietā, ja ielas statusu ceļam ir piešķirusi pašvaldība<sup>90</sup>. Tātad šo noteikumu izpratnē arī Iecavas novada pašvaldībā ir ielas.

## Ieteikumi

Lai veicinātu pašvaldības ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu un nodrošinātu, ka tiks sasniegti nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos definētie mērķi transporta jomā, Satiksmes ministrijai:

- izstrādājot nozares attīstības plānošanas dokumentus, ir jānosaka rīcības virzieni, uzdevumi un pasākumi, kas veicinātu arī pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras attīstību un ilgtspējas saglabāšanu, valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu koncentrāciju, koordināciju un izmaksu efektīvu izmantošanu;
- paredzēt pasākumus pašvaldību darbinieku kapacitātes attīstībai;

- jāpilnveido pašvaldību ceļu un ielu pārraudzības sistēma, nodrošinot, ka VAS “Latvijas Valsts ceļi” konstatētie trūkumi pašvaldību darbībā tiek novērsti;
- jānodrošina, lai tiktu aktualizēta informācija par pašvaldību ceļiem un ielām.

Lai nodrošinātu, ka tiek pilnveidoti Pašvaldību attīstības plānošanas dokumenti un nodrošināta budžeta sasaiste ar attīstības plānošanu ceļu un ielu pārvaldības jomā, Pašvaldībām tika sniegti 12 ieteikumi.

## 2. Vai pašvaldību rīcība, uzturot un rekonstruējot pašvaldību ceļus un ielas, ir nodrošinājusi ekonomisku finanšu līdzekļu izlietošanu un veicinājusi pašvaldību ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu?

### 2.1. Vai Pašvaldībās ir pilnīga un aktuāla informācija par ceļu un ielu infrastruktūras apjomu un tehnisko stāvokli?

Pašvaldību darbība, pārvaldot ceļu un ielu infrastruktūru, neveicina finanšu līdzekļu ekonomisku izlietojumu, jo Pašvaldības neapkopo aktuālu un precīzu informāciju par Pašvaldības ceļu un ielu apjomu un tehnisko stāvokli un Pašvaldībās nav izstrādātas kontroles, lai nodrošinātu, ka nepieciešamie ielu uzturēšanas darbi tiek veikti atbilstošajā apjomā un kvalitātē.



Pašvaldībām nav pilnīgas, patiesas un aktuālas informācijas par to īpašumā esošo ceļu un ielu infrastruktūras apjomu.

#### Informācijas par ceļu un ielu apjomu iegūšana un aktualizēšana

Lai gan pilnīga un aktuāla informācija par pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras apjomu Pašvaldībās ir būtisks priekšnoteikums finanšu līdzekļu lietderīgai izlietošanai, kā arī šī informācija tiek izmantota, aprēķinot Mērķdotācijas apmēru, tomēr visās Pašvaldībās tika konstatēti trūkumi, apkopojot un aktualizējot informāciju par Pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras apjomu un tehnisko stāvokli, piemēram:

- Valmieras pilsētas pašvaldībā, klasificējot ielu seguma veidus, ir lietots termins “nav izbūvēts”, lai gan šādu klasifikāciju neparedz normatīvais akts<sup>91</sup>, un vienai ielai ir norādīts neatbilstošs seguma veids;
- Jēkabpils pilsētas pašvaldība ielu sarakstā Kuģu un Kavalērijas ielām ir norādījusi asfalta un grants segumu, tomēr Valsts revidenti, apsekojot ielas, konstatēja, ka šo ielu segumu veido tikai asfalta segums;
- Iecavas novada pašvaldība ar lēmumiem<sup>92</sup> 2013. un 2014.gadā pašvaldības ceļu sarakstā ir iekļāvusi trīs ceļu posmus<sup>93</sup>, bet normatīvajā aktā<sup>94</sup> noteiktajā termiņā nav iesniegusi VAS ”Latvijas Valsts ceļi” iesniegumu par šo izmaiņu veikšanu pašvaldību ceļu un ielu reģistrā. Iekļauto ceļa posmu kopējais garums ir 2,45 km;
- Durbes novada pašvaldības ceļu grupas ir norādītas ceļu un ielu sarakstos, kuri nav iesniegti VAS ”Latvijas Valsts ceļi” un kuri nav aktualizēti kopš 2002.gada (Vecpils pagastā kopš 2008.gada), turklāt ceļu un ielu saraksti nav izveidoti atbilstoši normatīvo aktu<sup>95</sup> prasībām, t.i., nav norādītas precīzas tiltu adreses, brauktuves laukumi un nav izstrādāti atsevišķi Pašvaldības ielu saraksti pilsētā un ceļu saraksti apdzīvotā vietā;
- revīzijas laikā Durbes novada pašvaldība izstrādāja jaunus Pašvaldības ceļu un ielu sarakstus, tomēr tie nav iesniegti VAS ”Latvijas Valsts ceļi”, turklāt ceļu un ielu saraksti joprojām nav sagatavoti atbilstoši normatīvā akta prasībām<sup>96</sup>, t.i., ceļu sarakstā ir iekļauti divi ceļi<sup>97</sup>, kuriem seguma veids ir norādīts “grants/melnais”, lai gan normatīvais akts<sup>98</sup> šādu klasifikāciju neparedz, un ceļu un ielu sarakstā nav iekļauts ielu un tiltu brauktuves laukums (m<sup>2</sup>)<sup>99</sup>;
- Jelgavas novada pašvaldībā ceļu un ielu sarakstā ir iekļauti ceļi vismaz 6,58 km garumā, lai gan 2014. un 2015.gadā šie ceļi netika uzturēti un Pašvaldība nav izvērtējusi šo ceļu sociāli ekonomisko nozīmību un transporta satiksmes intensitāti.

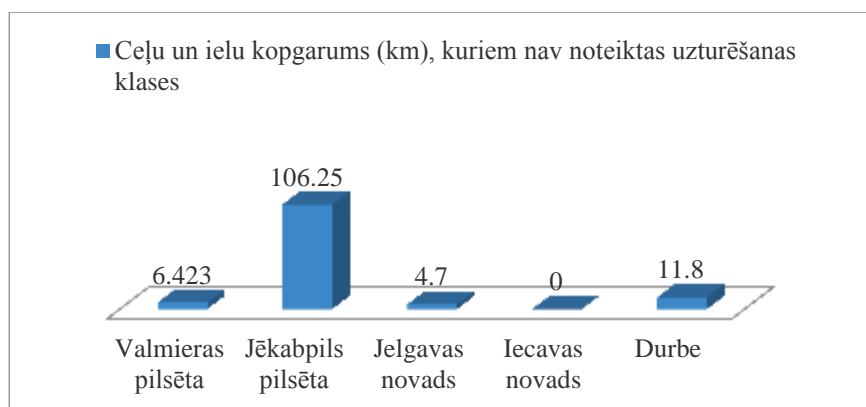
### Uzturēšanas klašu noteikšana

Pašvaldībām, izņemot pilsētām, kurās ir tikai ielas, ir jānodrošina normatīvajā aktā<sup>100</sup> noteikto ceļu ikdienas uzturēšanas prasību ievērošana, un, lai to izdarītu, Pašvaldībām ir jānosaka uzturēšanas klases visiem tās īpašumā esošajiem ceļiem un ielām.

Uzturēšanas klases ir jānosaka, ņemot vērā ceļu klasifikāciju (seguma veidu) un transportlīdzekļu satiksmes intensitāti<sup>101</sup>.

Pilsētu ielu uzturēšanas klases pašvaldības ir tiesīgas noteikt pašas, un tām nav jāpiemēro normatīvajā aktā<sup>102</sup> noteiktās prasības. Piemēram, Valmieras pilsētas pašvaldība ir noteikusi, ka “A” klases ielas ir nozīmīgas asfaltētas ielas, “B” klases ielas ir pārējās nozīmīgās asfaltētas ielas, “C” klases ielas ir asfaltētās un nozīmīgās grantētās ielas un “D” klases ielas ir pārējās grantētās ielas<sup>103</sup>, savukārt Jēkabpils pilsētas pašvaldībā ielu uzturēšanas klases ir noteiktas pēc pašvaldības ielu sociālekonomiskās nozīmes un transporta plūsmas intensitātes izvērtēšanas<sup>104</sup>.

Lai gan ceļu un ielu uzturēšanas klases ir noteikušas visas revīzijas apjomā ietvertās Pašvaldības, tikai Iecavas novada pašvaldība ir noteikusi tās visiem ceļiem un ielām. Pārējās revīzijas apjomā iekļautās pašvaldības nav noteikušas uzturēšanas klases kopumā 129,17 km pašvaldību ceļu un ielu (skatīt 9.attēlu).



9.attēls. Cik kilometriem ceļu un ielu Pašvaldības nav noteikušas uzturēšanas klases?

Pašvaldību ceļiem un ielām, kuriem ir noteiktas uzturēšanas klases, tās pretēji normatīvajā aktā noteiktajam<sup>105</sup> ir noteiktas, neveicot transportlīdzekļu satiksmes intensitātes mērījumus.

Valmieras pilsētas pašvaldība, nosakot ielu ikdienas uzturēšanas klases, pretēji iekšējā normatīvajā aktā<sup>106</sup> noteiktajam, nav ņēmusi vērā ielu seguma veidu un dažādos dokumentos vienām un tām pašām ielām ir noteikusi atšķirīgas uzturēšanas klases. Ir noteiktas uzturēšanas klases pat neizbūvētiem ielu posmiem. Turklāt dokumentos ir norādīta kļūdaina informācija par ielu garumiem, un tā tiek ņemta vērā, sagatavojot izdevumu attaisnojuma dokumentus.

Aptaujājot visas pašvaldības, tika noskaidrots, ka vēl arvien 9% pašvaldību jeb 11 pašvaldības vispār nav noteikušas uzturēšanas



klases un 5% pašvaldību jeb sešas pašvaldības uzturēšanas klases ir noteikušas daļai pašvaldības ceļu un ielu.

### Ceļu un ielu apsekošana pirms darbu veikšanas

Lai veiktu efektīvu finansējuma izlietojuma kontroli, ir nepieciešams veikt nopietnu ceļu un ielu seguma apsekošanu pirms un pēc uzturēšanas darbu veikšanas<sup>107</sup>.



10.attēls. Nepieciešamās procedūras un dokumenti, lai rēķini par ceļu un ielu uzturēšanas darbiem būtu pamatoti.

Pašvaldībām ir pienākums sagatavot autoceļu tehniskā stāvokļa apsekošanas žurnālu un ikdienas uzturēšanas darbu nodošanas un pieņemšanas žurnālu<sup>108</sup>. Šis pienākums nav obligāts uzturēšanas darbu veikšanai uz pilsētu ielām.

Valmieras pilsētas pašvaldība ir izstrādājusi kārtību<sup>109</sup>, kā jāveic ielu apsekošana un izpildes kontrole, kā arī noteikusi prasības, kā jāaizpilda apsekošanas žurnāls. Jēkabpils pilsētas pašvaldība nav izstrādājusi šādu kārtību, bet ir ieviesusi apsekošanas žurnālu.

Pašvaldību veiktajā apsekošanā ir konstatēti vairāki trūkumi:

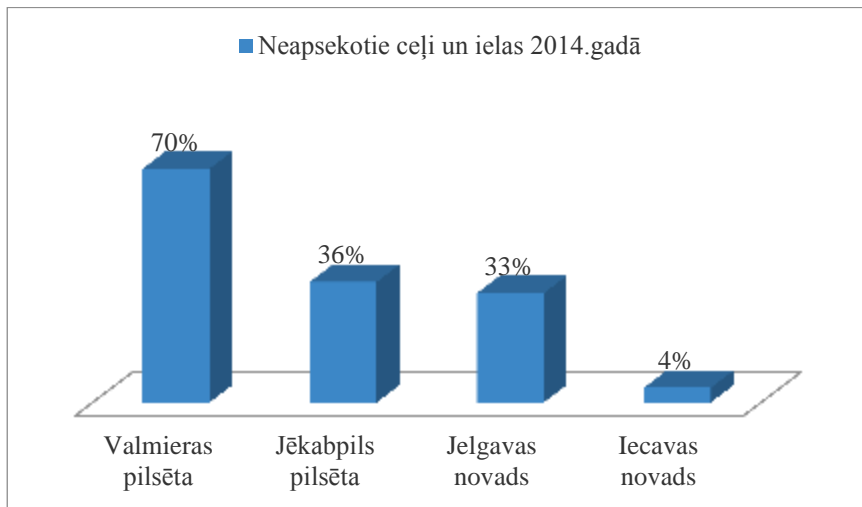
- vairākos gadījumos veiktie ieraksti ir vispārīgi un pēc tiem nav iespējams identificēt konkrētu ielas posmu, kurā trūkums konstatēts. Piemēram, atrašanās vietas ailē ir norādīts “*Jāņparka rajons*”<sup>110</sup>, “*Visa pilsēta*”<sup>111</sup>, “*Grantēto ielu greiderēšana*”<sup>112</sup>, kas savukārt liedz kontrolēt izdarītā darba apjomu un lietderību;
- Valmieras pilsētas pašvaldībā apsekošana netiek veikta atbilstoši pašvaldības noteiktajam<sup>113</sup>, t.i., reizi divās nedēļās, kā arī ielu apsekošana ir veikta 2014.gada 5.maijā, lai gan šī diena saskaņā ar darba laika uzskaiti<sup>114</sup> atbildīgajam darbiniekam bija brīvdiena, kas liecina par apsekošanas žurnālu formālu aizpildīšanu;
- Jelgavas novada, Durbes novada un Iecavas novada pašvaldībās žurnālos nav uzrādīts ceļu un ielu tehniskais stāvoklis 2014. un 2015.gada ziemā, tas ir, sniega biežums uz ceļa vai ielas brauktuves mainīgos un pastāvīgos laika apstākļos;
- Jelgavas novada pašvaldība nav veikusi 158 ceļu un ielu posmu apsekošanu, kuru kopējais garums ir 134,43 km, normatīvajā aktā<sup>115</sup> noteiktajā termiņā.

Pretēji normatīvajā aktā<sup>116</sup> noteiktajam, 2014.gadā Durbes novada pašvaldībā nebija ieviests ceļu un ielu tehniskā stāvokļa apsekošanas žurnāls un ikdienas uzturēšanas darbu nodošanas un pieņemšanas žurnāls., tādēļ datu par 2014.gadā apsekotajiem ceļiem un ielām un to tehnisko stāvokli Durbes novadā nav.

Vidēji Pašvaldības (izņemot Durbes novada pašvaldību) 2014.gadā nav kvalitatīvi apsekojušas 36% no to īpašumā esošajiem ceļiem un ielām (skatīt 11.attēlu).



Lai gan kvalitatīvu ceļu un ielu apsekošana pirms darbu veikšanas ir būtisks priekšnoteikums, lai pārliecinātos par ceļu stāvokli un pēc darbu veikšanas varētu pārbaudīt, vai ir veikti nepieciešamie darbi un vai tie veikti nepieciešamajā apjomā, tomēr Pašvaldības nav nodrošinājušas kvalitatīvu ceļu un ielu apsekošanu pirms darbu veikšanas.



11.attēls. Cik procentus no ceļiem un ielām Pašvaldības nav apsekojušas 2014.gadā?

Aptaujājot visas pašvaldības, kopumā 8% jeb deviņās pašvaldībās, no kurām četras pašvaldības ir nacionāla līmeņa pilsētas, 2015.gadā vēl nebija ieviests ceļu un ielu apsekošanas žurnāls un 13% jeb 16 pašvaldībās, no kurām četras pašvaldības ir nacionāla līmeņa pilsētas, 2015.gadā vēl nebija ieviests ceļu uzturēšanas darbu pieņemšanas – nodošanas žurnāls.

Normatīvo aktu prasībām neatbilstoši sagatavotu dokumentu dēļ, tajā skaitā neieviešu autoceļu tehniskā stāvokļa apsekošanas žurnālu, un darbu pieņemšanas – nodošanas žurnāla dēļ nav iespējams gūt pārlicību par veikto ceļu un ielu uzturēšanas darbu izpildi un nepieciešamību, kā rezultātā pastāv risks, ka finanšu līdzekļi<sup>117</sup> ir izlietoti nelietderīgi un pakalpojumu sniedzēju rēķini var tikt izrakstīti un samaksāti par darbiem, kas faktiski nav veikti, nav veikti nepieciešamajā apjomā vai kvalitātē.

## 2.2. Vai Pašvaldības ir noteikušas prioritātes ceļu un ielu uzturēšanai, veikušas faktiskajam stāvoklim atbilstošākos darbus un nodrošinājušas ekonomisku finanšu līdzekļu izlietojumu?

Pašvaldības ne vienmēr ir noteikušas prioritāri uzturamos ceļus un ielas pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos noteikto mērķu sasniegšanai, ne vienmēr vairāk darbus ir

veikušas uz sociāli un ekonomiski nozīmīgākiem ceļiem. Eksperts ir norādījis, ka Pašvaldības finanšu līdzekļus bieži ir izlietojušas darbiem, kas nenodrošina ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu.

Pašvaldības ne vienmēr ir nodrošinājušas ekonomisku finanšu līdzekļu pašvaldību ceļu un ielu darbiem izlietojumu, jo, iepērkot ceļu un ielu uzturēšanas pakalpojumus, nav ievērojušas publisko iepirkumu likumā noteiktās iepirkumu procedūras.

2014.gadā un 2015.gada pirmajā pusgadā Pašvaldības ceļu un ielu uzturēšanas darbiem ir izlietojušas 3 275 874 *euro*.

Ierobežota finansējuma apstākļos ceļu uzturēšanas darbi ir jāveic prioritārā secībā, ņemot vērā konkrētā ceļa ekonomisko un sociālo nozīmi<sup>118</sup>.

NAP 2020 ir noteikti kritēriji<sup>119</sup>, kādiem ceļiem ir dodama priekšroka, veicot ceļu uzturēšanas darbus:

- kuri savieno apdzīvotas vietas ar reģionālas nozīmes attīstības centriem<sup>120</sup>;
- kuri savieno apdzīvotas vietas ar lauksaimniecības, pārtikas ražošanas un mežsaimniecības uzņēmumiem;
- uz kuriem ir lielāka satiksmes intensitāte.

Neviena no revīzijas apjomā ietvertajām novadu Pašvaldībām nav dokumentāri noteikusi prioritāri uzturamos ceļus un ielas, ņemot vērā to ekonomisko un sociālo nozīmi.

Intervijās Pašvaldību pārstāvji norādīja, ka prioritāri tiek uzturēti šādi ceļi:

- kuri ir iekļauti skolēnu pārvadājumu maršrutos;
- kuros tiek veikti lauksaimniecības produkcijas (piena) pārvadājumi;
- lielāko uzņēmumu pievadceļi;
- ceļi uz blīvāk apdzīvotajām teritorijām.

Normatīvais akts<sup>121</sup> paredz pašvaldību ceļu dalīšanu grupās ņemot vērā katra ceļa nozīmību, t.i., "A" grupas ceļi, kas nodrošina transportlīdzekļu satiksmi starp apdzīvotām vietām vai savieno apdzīvotas vietas ar valsts autoceļiem, "B" grupas ceļi - nodrošina transportlīdzekļu piebraukšanu ne mazāk kā trim viensētām un "C" grupas ceļi - nodrošina transportlīdzekļu piebraukšanu zemju īpašumiem vai mazāk nekā trim viensētām.

Tomēr Pašvaldības nav nodrošinājušas precīzu ceļu dalījumu grupās, ņemot vērā normatīvajā aktā<sup>122</sup> noteiktos kritērijus, piemēram, Iecavas



Pašvaldības nav izvērtējušas un noteikušas ceļu prioritātes, ņemot vērā konkrētā ceļa ekonomisko un sociālo nozīmi.

novada pašvaldība "A" grupā ir iekļāvusi 21 ceļu<sup>123</sup> ar kopējo garumu 51,27 km jeb 54% no "A" grupas ceļu kopējā garuma, kas nenodrošina satiksmi starp apdzīvotām vietām vai nesavieno apdzīvotas vietas ar valsts autoceļiem, savukārt "C" grupā ir iekļauti trīs ceļi ar kopējo garumu 2,99 km jeb 27% no "C" grupas ceļu kopējā garuma, kas atbilst "B" grupas ceļu kritērijiem.

Revīzijas ietvaros eksperts<sup>124</sup> veica 26 ceļu un ielu ar asfalta segumu un 45 ceļu un ielu ar grants segumu apsekošanu un konstatēja, ka kopumā 40% apsekoto ceļu un ielu vairs nav piemērotas "bedrīšu remontam", jo segums ir vienos labojumos, ne arī grants seguma greiderēšanai, jo segumam vairs nav ne tīra, ne nepiesārņota salizturīga drenējošā slāņa, ne arī grants seguma virskārta ir atjaunojama.

Uz asfalta seguma ceļiem un ielām visbiežāk tika konstatēti šādi trūkumi:

- nekvalitatīvi iebūvētas komunikāciju akas;
- nekvalitatīvi aizbūvētas komunikāciju tranšejas, kā rezultātā veidojas garenšuves plaisas;
- uz ceļa seguma parādās kūkumošanas pazīmes, tas ir, brauktuvē parādās lokāli iesēdumi, pacēlumi, plaisas;
- plaisas netiek tehnoloģiski pareizi aiztaisītas.

Savukārt uz grants seguma ceļiem un ielām visbiežāk tika konstatēti šādi trūkumi:

- uz ceļa vai ielas ir izveidojusies "trepe". Grants segumam veidojas "trepe" tad, kad virsējam segas materiālam nav "skeleta", respektīvi, minerālmateriāla maisījuma frakcijas nav vienmērīgas, maisījums īsti neturas kopā;
- ielas grants segumam ir daudz bedrīšu, kuras ir laikus jānovērš, "izgriežot" dziļāk par bedrītes apakšu un aizpildot ar pievestu kvalitatīvu grants materiālu;
- ceļam vai ielai sadilusi ielas seguma nodilumkārta.

Lai novērstu iepriekš norādītos trūkumus, ieteicams:

- greiderēt dziļāk par bedres apakšu, pārmaisīt esošo materiālu ar pievestu kvalitatīvu grants materiālu;
- veikt ceļa klātnes profilēšanu, nodrošinot vajadzīgo šķērsprofilu un līdzenumu;
- kad grants segumā ir par 4cm dziļākas deformācijas vai arī ar planēšanu nav iespējams nodrošināt vajadzīgo šķērsprofilu un līdzenumu, veikt ceļa klātnes profilēšanu;
- greiderēt ar smago greideri;
- uzlabot ūdens atvadi no ceļa klātnes.

Valsts revidenti, apsekojot Pašvaldību ceļus un ielas, konstatēja, ka Jelgavas novada pašvaldībā ir arī ar zāli aizauguši ceļi, turklāt diviem<sup>125</sup> no šiem ceļiem pašvaldība ir piešķīrusi “C” uzturēšanas klasi<sup>126</sup> (skatīt 12.attēlu), kas nozīmē, ka Jelgavas novada pašvaldība ir nepamatoti piešķīrusi šiem ceļiem “C” uzturēšanas klasi.



12.attēls. Kādu stāvokli pašvaldību ceļiem konstatēja valsts revidenti, apsekojot Pašvaldību ceļus un ielas?

Lai gan eksperts ir norādījis uz ieteicamiem darbiem, kas Pašvaldībām būtu jā dara, lai, uzturot ceļus un ielas, tiktu nodrošināta ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšana, tomēr 2014.gadā un 2015.gada pirmajā pusgadā Pašvaldības šādus darbus nav veikušas.

Savā atzinumā<sup>127</sup> eksperts norāda uz apsekoto ceļu un ielu īslaicīgo atjaunošanu – greiderējot esošo ceļu un ielu virskārtu bez bedrīšu izgriešanas, bez atbilstoša jauna pievestā materiāla iestrādāšanas un neatjaunojot nepieciešamo šķērskritumu. Šāda rīcība ir nelietderīga līdzekļu ieguldīšana īsam laika periodam. Eksperts atzinumā<sup>128</sup> arī izsaka šaubas par to, vai greiderēšanas darbi ir veikti profesionāli, atbilstoši esošajam ceļu un ielu stāvoklim, piemēram, gadījumos, kad greiderēšanas darbi ir veikti seklāk par bedres apakšu (nepietiekamā dziļumā), kā arī esošais materiāls nav pārmaisīts ar pievestu kvalitatīvu grants materiālu.

Publisko iepirkumu procedūra ir jāveic, lai nodrošinātu pašvaldību līdzekļu efektīvu izmantošanu, maksimāli samazinot pasūtītāja risku<sup>129</sup>.

Savukārt, izvērtējot vai Pašvaldībām ir izdevies nodrošināt ekonomisku finanšu līdzekļu ceļu un ielu darbiem izlietojumu, tika konstatēts, ka ne visas Pašvaldības ir iepirkušas pašvaldību ceļu un ielu uzturēšanas pakalpojumus, piemērojot publisko iepirkumu likuma normas.

Jelgavas novada pašvaldība, neveicot normatīvajā aktā noteiktās<sup>130</sup> iepirkumu procedūras, ir iegādājusies pakalpojumus par summu, kas pārsniedz normatīvajā aktā<sup>131</sup> noteikto 4000 euro robežu. Jelgavas



Pašvaldības veic ceļu un ielu uzturēšanas darbus, kas ilgtermiņā nenovērs trūkumus.

novada pašvaldība ir noslēgusi līgumu par Jelgavas novada pašvaldības ceļu un ielu kaisīšanu slīdamības mazināšanai par izpildes summu 2015. un 2016.gadā 650 km garumā 13 000 *euro* (bez PVN) apmērā. Savukārt Jēkabpils pašvaldība ir samaksājusi pakalpojumu sniedzēja (SIA “Jēkabpils pakalpojumi”) 2014.gadā izrakstītos rēķinus par pakalpojumiem, kādi nebija paredzēti saskaņā ar noslēgto līgumu, tas ir, par ielu grants segumu remontu, veicot seguma profilēšanu, bļietēšanu un papildu minerālmateriāla iestrādi par 147 957 *euro*, par grants segumu atjaunošanas darbiem 95 167 *euro*.

## Ieteikumi

Lai nodrošinātu Pašvaldību finanšu līdzekļu ceļu un ielu uzturēšanai lietderīgu izlietojumu un Pašvaldību ceļu un ielu ilgtspējas saglabāšanu, Pašvaldībām tika sniegti 17 ieteikumi.

## Satiksmes ministrijas viedoklis

### Par veikto revīziju

Satiksmes ministrija ir iepazinusies ar Valsts kontroles revīzijas ziņojumu “Vai īstenotā valsts un pašvaldību politika ir veicinājusi pašvaldību ceļu un ielu attīstību?” un izsaka pateicību par veikto darbu, izvērtējot Satiksmes ministrijas un pašvaldību darbību.

Nacionālajos attīstības plānošanas dokumentos, kā viena no prioritātēm minēta iedzīvotāju mobilitāte un attīstības centru ērtas un drošas sasniedzamības nodrošināšana. Pašvaldību ceļu un ielu, kas veido 53% jeb 38 480 km no kopējā ceļu tīkla, efektīva uzturēšana un attīstība ir nozīmīga nacionālajos attīstības plānošanas dokumentos ietvertu mērķu sasniegšanai. Ņemot vērā nepietiekamo ceļu uzturēšanai un attīstībai piešķirto finansējumu, esošā finansējuma efektīva izmantošana ir ļoti būtiska. Līdz ar to uzskatām, ka Valsts kontroles veiktā revīzija palīdzēs pašvaldībām plānot savu ceļu attīstību, izvirzīt atbilstošas prioritātes un Satiksmes ministrijai veikt pašvaldību darbības pārraudzību šajā jomā.

### Par revīzijas secinājumiem

Satiksmes ministrija piekrīt Valsts kontroles un tās pieaicinātā eksperta secinājumam par izveidojušos situāciju, ka 40% pašvaldību ceļu ir sabrukuši un ka šie ceļi būtu jāpārbūvē, kā arī tam, ka pašvaldību ceļos ir nepieciešami lielāki kapitālieguldījumi. Vienlaikus, uzskatām, ka Valsts kontroles revīzijas ziņojumu bija nepieciešams papildināt arī ar informāciju par pašvaldībām pieejamo finansējumu un tā salīdzinājumu ar normatīvi nepieciešamo, kas dotu iespēju daudz detalizētāk veikt analīzi par iemesliem, kādēļ pašvaldības vidēji vairāk nekā 90% (izņemot Rīgu) piešķirtās mērķdotācijas izlieto pašvaldības ceļu uzturēšanai. Tas primāri saistīts ar to, ka ierobežotā finansējuma apstākļos kapitālieguldījumu veikšanai nepietiek finansējuma, kā rezultātā ir iespējams izpildīt tikai pašvaldību ceļu uzturēšanas minimālās prasības.

Arī veicot salīdzinājumu ar Lietuvā izveidoto pašvaldību autoceļu un ielu finansēšanas modeli, ir jāņem vērā pieejamais finansējuma apmērs uz vienu km, kas Lietuvā ir aptuveni divas reizes lielāks nekā Latvijā un kas raksturo valsts iespējas ne tikai piešķirt līdzekļus uzturēšanas darbu finansēšanai, bet arī atļauj paredzēt finansējumu ceļu un ielu atjaunošanas darbu (kapitālie izdevumi) finansēšanai. Latvijas gadījumā šāda finansējuma shēma šobrīd nav iespējama, jo ikgadējā valsts budžeta likumā novirzīto līdzekļu apmērs atbilstoši pašvaldību sniegtajai informācijai nodrošina tikai ceļu un ielu uzturēšanas minimālās prasības. Bez papildu finansējuma piešķiršanas



nav iespējams pašvaldībām uzlikt par pienākumu veikt kapitālieguldījumus esošajā ceļu un ielu tīklā.

Attiecībā uz apgalvojumu, ka Satiksmes ministrija nav nodrošinājusi, ka Mērķdotācija, tās sadales un piešķiršanas kārtība veicina progresu pašvaldību ceļu infrastruktūras ilgtspējas saglabāšanā un attīstībā, vēršam uzmanību, ka MK noteikumos Nr. 173<sup>1</sup> ir skaidri norādīts, kādiem mērķiem pašvaldības drīkst izlietot Mērķdotāciju. Ar 2015.gada 22.decembra grozījumiem MK noteikumos Nr. 173 ir precizēti Mērķdotācijas izlietošanas mērķi, proti, Mērķdotāciju turpmāk drīkst izlietot tikai pašvaldību ceļu un ielu uzturēšanai, būvniecībai un zemes pirkšanai, lai uzlabotu un attīstītu pašvaldību ceļus un ielas, kā arī bankas konta apkalpošanas izmaksu segšanai, taču nevarēs vairs izlietot, piemēram, pašvaldību ceļu un ielu uzturēšanas tehnikas iegādei un uzturēšanai.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka saskaņā ar likumu<sup>2</sup> pilsētu ielas ir attiecīgo pašvaldību iestāžu pārziņā, un to uzturēšanas un lietošanas kārtību nosaka šīs iestādes, un pašvaldību ceļi un to zemes, tai skaitā ceļu zemes nodalījuma joslas ir attiecīgo pašvaldību īpašums. Saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām”<sup>3</sup> viena no pašvaldību autonomajām funkcijām ir gādāt par ielu un ceļu būvniecību un uzturēšanu. Līdz ar to ne Satiksmes ministrijai, ne VAS “Latvijas Valsts ceļi” nav tiesību iejaukties pašvaldības autonomo funkciju pildīšanā un noteikt, kādam no atļautajiem mērķiem Mērķdotāciju lietot. Papildus uzsveram, ka pašvaldības ir vislabāk informētas par to īpašumā esošajiem ceļiem, par pašvaldības teritorijas attīstības plāniem, piemēram, kur plānots atvērt vai slēgt skolu, līdz ar to tieši pašvaldības ir tās, kas visefektīvāk var pārvaldīt savā teritorijā esošos pašvaldības ceļus un plānot to attīstību.

Revīzijas ziņojumā minēto par nepieciešamo grozījumu veikšanu MK noteikumu Nr. 173 1. pielikumā norādām, ka katru gadu Satiksmes ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības sarunās šis jautājums tiek apspriests, taču līdz šim katru gadu ar Latvijas Pašvaldību savienību, kas ir visus Mērķdotācijas saņēmējus pārstāvošā organizācija, ir panākta vienošanās par Mērķdotācijas sadalījuma nemainīšanu, taču ja Latvijas Pašvaldību savienība izteiks priekšlikumu par izmaiņām MK noteikumu Nr. 173 1. pielikumā, normatīvā akta grozījums tiks virzīts apstiprināšanai Ministru kabinetā. Papildus norādām, ka, ņemot vērā, ka MK noteikumu Nr. 173 1.pielikumā ir noteikts konstants procentuāls Mērķdotācijas sadalījums, nevar piekrist Valsts kontroles apgalvojumam, ka pašvaldības ir ieinteresētas paturēt pašvaldību ceļus ceļu sarakstos, lai saņemtu lielāku Mērķdotāciju.

<sup>1</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 “Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība” 23.punkts.

<sup>2</sup> Likuma “Par autoceļiem” 1.panta otrā daļa un 1.panta trešā daļa.

<sup>3</sup> Likuma “Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 2.punktu,

Revīzijas ziņojumā norādīts, ka no tehnisko revīziju aktiem nevar gūt pilnīgu pārlicību par pašvaldību darbību ikdienas ceļu uzturēšanas prasību ievērošanā, jo vairākos gadījumos revīzijas nav veiktas par faktisko darbību uz vietas objektos, bet tikai pēc dokumentu pārbaudēm, piemēram, Jelgavas novada 2014.gada 29.maija tehniskās revīzijas aktā Nr.11 norādīts, ka veikta sniega tīrīšanas pārbaude”.

Vēršam uzmanību, ka MK noteikumi Nr.10<sup>4</sup> nosaka, ka VAS “Latvijas Valsts ceļi” ar ikdienas uzturēšanu saistīto darbu pārraudzību veic reizi gadā.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 10 3.punktam tehniskā revīzija ir autoceļu darbu atbilstības pārbaude tehnisko noteikumu, standartu un būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu prasībām. Ņemot vērā to, ka katrā pašvaldībā uzturēšanas darbu pārraudzība jāveic vienu reizi gadā, veicot konkrēto pārbaudi maijā, par sniega tīrīšanu, protams, ir iespēja pārlicināties tikai pēc dokumentiem, nevis dabā, vienlaikus VAS “Latvijas Valsts ceļi” dabā ir iespējas pārlicināties par cita veida uzturēšanas darbu veikšanu, kas notiek brīdī, kad tiek veikta revīzija, līdz ar to nesaskatām tajā pārkāpumu. Savukārt, ja revīzija notiktu ziemā, kad ir sasnidzis sniegs, revidenti dabā varētu pārlicināties par sniega tīrīšanu, taču nebūtu iespējams pārlicināties par kādiem vasaras sezonā veiktiem uzturēšanas darbiem.

Revīzijas ziņojumā norādīts, ka, veicot revīziju Valmieras pilsētas pašvaldībā, revidenti konstatēja vairākus būtiskus trūkumus pašvaldības darbībā, izlietojot Mērķdotāciju, kurus VAS “Latvijas Valsts ceļi”, veicot auditu, nebija konstatējusi, piemēram, neaktualizētas informācijas par ielu raksturlielumiem dēļ Valmieras pilsētas pašvaldība ir samaksājusi par uzturēšanas darbiem garākiem ielu posmiem, nekā ir šo ielu faktiskais kopgarums.”

Vēršam uzmanību, ka samaksa par veiktajiem uzturēšanas darbiem pašvaldībā gandrīz vienmēr atšķiras no faktiskā ielu kopgaruma, jo

1. vienas un tās pašas ielas un ceļi katras sezonas laikā tiek kopti vairākkārt, līdz ar to garumi summējas;
2. ielu uzkopšana ar vairākām joslām vienā virzienā tiek mērīta gājēju kilometros, kas arī summējas;
3. ceļu un ielu sarakstos krustojumi tiek uzskaitīti tikai pie vienas ielas, bet uzkopšanas darbos tehnikas izmantošana krustojumos tiek uzskaitīta pie abām krustojošām ielām.

## Par revīzijas ieteikumiem

Revīzijas rezultātā sniegtie ieteikumi ir atbilstoši un tie palīdzēs pilnveidot Satiksmes ministrijas un VAS “Latvijas Valsts ceļi”

<sup>4</sup> MK 08.01.2008. noteikumu Nr.10“„Kārtība, kādā tiek pārraudzīta pašvaldību ceļu, komersantu ceļu un māju ceļu būvniecība, rekonstrukcija un uzturēšana” 6.1.apakšpunkts.

darbību pašvaldību ceļu būvniecības, pārbūves, atjaunošanas un ikdienas uzturēšanas pārraudzībā, kā arī veicinās pašvaldību ceļu ilgtspējas saglabāšanu un nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos definēto mērķu transporta jomā sasniegšanu.

## Par revīzijas ieteikumu ieviešanu

Satiksmes ministrijai kā vadošajai valsts pārvaldes iestādei transporta nozarē ir svarīgi panākt, lai ceļu infrastruktūra valstī attīstās, lietderīgi izmantojot ierobežotos budžeta līdzekļus. Lai ieviestu Valsts kontroles ieteikumus, Satiksmes ministrija plāno jautājumus, kas attiecas uz pašvaldību ceļiem un to pārraudzību, iekļaut nozares attīstības plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos, kā arī vienoties ar Latvijas Pašvaldību savienību par nepieciešamajām pašvaldību darbinieku apmācībām.

Satiksmes ministrija, izstrādājot Satiksmes ministrijas darbības stratēģiju 2017.-2019.gadam<sup>5</sup>, tajā ietvers pasākumus, kas veicinās arī pašvaldību ceļu infrastruktūras attīstību un ilgtspējas saglabāšanu, valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu koncentrāciju, koordināciju un izmaksu efektīvu izmantošanu.

Papildus, veicot TAP 2020 starpposma izvērtējumu<sup>6</sup>, vērtēsim arī TAP 2020 iekļauto pasākumu ietekmi uz pašvaldību ceļu infrastruktūras attīstību un ilgtspējas saglabāšanu. Atbilstoši izvērtējumam tiks vai nu veikti grozījumi esošajās TAP 2020<sup>7</sup>, vai izvērtēta iespēja iekļaut pasākumus jaunā nozares attīstības plānošanas dokumentā laika periodam pēc 2020.gada.

Satiksmes ministrija plāno izstrādāt grozījumus MK noteikumos Nr.10<sup>8</sup>, pilnveidojot pašvaldību ceļu pārraudzības sistēmu, kā arī grozījumus MK noteikumos Nr. 1052<sup>9</sup>, veicinot to, ka tiktu aktualizēta informācija par pašvaldību ceļiem.

<sup>5</sup> Kas atbilstoši Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.pantam un Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumu Nr.737 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi" 52.punktam ir attīstības plānošanas dokuments.

<sup>6</sup> Kas saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 27.decembra rīkojuma Nr.683 "Par Transporta attīstības pamatnostādņem 2014.-2020.gadam" 4.1.apakšpunktu jāveic līdz 2017.gada 1.jūlijam.

<sup>7</sup> Tos atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumu Nr.737 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi" 45.punktam veic, ja būtiski mainījušies apstākļi, kas bijuši par pamatu konkrētu risinājumu ietveršanai politikas plānošanas dokumentā, un nepieciešams noteikt jaunus politikas mērķus vai rīcības virzienus.

<sup>8</sup> MK 08.01.2008. noteikumos Nr.10 "Kārtība, kādā tiek pārraudzīta pašvaldību ceļu, komersantu ceļu un māju ceļu būvniecība, rekonstrukcija un uzturēšana".

<sup>9</sup> MK 15.09.2009. noteikumos Nr. 1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība".

## Revīzijas raksturojums

### Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis bija pārbaudīt, vai laika posmā no 2014.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 30.jūnijam Pašvaldības ir nodrošinājušas finanšu līdzekļu ielu un ceļu uzturēšanai un rekonstruēšanai izlietošanas likumību un lietderību.



Mērķis – atbildīgo iestāžu darbības efektivitāte un Pašvaldību finanšu līdzekļu ielu un ceļu uzturēšanai un rekonstruēšanai izlietošanas likumība un lietderība.

### Juridiskais pamatojums

Lietderības un likumības revīzija "Pašvaldību ielu un ceļu uzturēšanai un rekonstruēšanai paredzēto līdzekļu izlietojuma likumība un lietderība" ir veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 2.pantu, Valsts kontroles 2015.gada un 2016.gada darba plānu un Valsts kontroles Piektā revīzijas departamenta 2015.gada 9.februāra revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1-7/2015.

Revīziju veica revīzijas grupas vadītāja – valsts revidente - juriste Zane Riekstiņa, valsts revidenti Jānis Aleksāns un Pēteris Bricis.

### Revidentu un revidējamās vienības atbildība

Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Satiksmes ministrija un Pašvaldības ir atbildīgas par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

### Revīzijas apjoms

Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija ir plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārlicību par finanšu līdzekļu pašvaldību ielu un ceļu uzturēšanai un rekonstrukcijai izmantošanas lietderību un atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Lietderības revīzijas ietvaros tiek veiktas pārbaudes par revidējamās vienības darbības ekonomiskumu<sup>132</sup>, efektivitāti<sup>133</sup> un produktivitāti<sup>134</sup>. Lietderības revīzijā var veikt vienu vai vairāku lietderības revīzijas aspektu izvērtējumu<sup>135</sup>.



Revīzija aptver Satiksmes ministrijas un Pašvaldību darbību 2014.gadā un 2015.gada pirmajā pusgadā.

Revīzija tika veikta par laika posmu no 2014.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 30.jūnijam, Pašvaldību rīcībā vērtējot efektivitātes un ekonomiskuma aspektus.

Revīzijas procedūras tika veiktas Pašvaldībās un to institūcijās, kuras organizē ar Pašvaldību ceļu un ielu uzturēšanu, rekonstrukciju un būvniecību saistītus darbus.

Revīzijas apjomā tika iekļauti jautājumi par Satiksmes ministrijas rīcību, plānojot pašvaldību ceļu un ielu attīstību, ņemot vērā, ka Satiksmes ministrija ir valsts pārvaldes vadošā iestāde autoceļu pārvaldības jomā.

Revīzijas rezultātā ir sagatavoti pieci revīzijas ziņojumi, kā arī šis informatīvais ziņojums, kurā ir iekļauta informācija par kopīgām problēmām un raksturīgiem trūkumiem Pašvaldību darbībā un arī informācija par Satiksmes ministrijas kā par jomu atbildīgās ministrijas rīcības ietekmi uz pašvaldību ceļu un ielu attīstību.

Lai iegūtu pārliecību, ka Pašvaldības finanšu līdzekļus ceļu un ielu uzturēšanai un rekonstruēšanai izmanto ekonomiski un efektīvi, revīzijā tika pārbaudīts:

- nozares izveidotie attīstības plānošanas dokumenti un to attiecināmība uz pašvaldību iesaistīšanu nozares mērķu sasniegšanā;
- nozares ministrijas rīcībā esošo datu ticamība un aktualitāte, plānojot un īstenojot valsts pārvaldes politiku attiecībā uz pašvaldību ceļu un ielu pārvaldību un attīstību;
- noteikto pašvaldības prioritāšu attiecībā uz ceļu un ielu pārvaldību saistība ar valsts prioritātēm un mērķiem;
- pašvaldības budžeta līdzekļu plānošana prioritāro mērķu sasniegšanai, tajā skaitā noskaidrojot, vai valsts budžeta mērķdotācijas izlietojums prioritāri tiek plānots darbībām, kas saistītas ar valsts mērķu sasniegšanu;
- pašvaldību budžeta līdzekļu plānošana un budžeta pieprasījumu sagatavošana atbilstoši ārējo normatīvo aktu prasībām, tas ir, tos paredzot attīstības plānošanas dokumentos noteiktu mērķu īstenošanai, noskaidrojot mērķus un uzdevumus, kādiem pašvaldību budžetā ir piešķirti finanšu līdzekļi, kā arī novērtējot veiktos aprēķinus un izvērtētās alternatīvās rīcības;
- pašvaldību veiktās kontroles, lai pārliecinātos, kādiem mērķiem pašvaldību budžeta līdzekļi tiek izlietoti, tajā skaitā noskaidrojot finansētos darbus un rīcības un novērtējot, vai šie izdevumi pēc ekonomiskās būtības ir saistīti ar pašvaldību ceļu un ielu pārvaldību;
- pašvaldību sagatavoto pašvaldības ceļu un ielu pārvaldības dokumentu atbilstība normatīvo aktu prasībām;

- pašvaldību noteiktās pašvaldību ceļu un ielu uzturēšanas prasības, pārbaudot, vai šīs prasības prioritāri nodrošina labāku braukšanas kvalitāti uz tādiem ceļiem un ielām:
  - kas savieno kādreizējos pagasta administratīvos centrus ar novada centriem, reģionālas vai nacionālas nozīmes centriem vai valsts autoceļiem, kas ved uz šiem centriem;
  - uz kurām ir lielāka satiksmes intensitāte un kas nodrošina pašvaldības iedzīvotāju, lauksaimniecības, pārtikas ražošanas, mežsaimniecības komersantu nokļūšanu līdz attīstības centriem vai valsts autoceļiem, kas ved uz attīstības centriem;
  - pašvaldībās noteikto ceļu un ielu uzturēšanas tehnisko specifikāciju atbilstība labas prakses principiem, tajā skaitā to atbilstība VAS "Latvijas Valsts ceļi" izstrādātajām Valsts autoceļu ikdienas uzturēšanas darbu tehniskajām specifikācijām;
  - pašvaldību rīcībā esošās informācijas pietiekamība un atbilstība, nosakot ceļu un ielu vērtību un noslogojumu;
  - normatīvajos aktos noteikto pašvaldības ceļu un ielu uzturēšanas izpildes kontroles, kā arī pašvaldību papildus izstrādātās kontroles procedūras pašvaldību ceļu un ielu uzturēšanas darbu izpildes kontrolei;
  - pašvaldības ceļu un ielu uzturēšanas darbu veikšana nepieciešamajā apjomā, lai nodrošinātu to uzturēšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
  - pašvaldībām faktiski sniegto pakalpojumu apjoma atbilstība pieņemšanas – nodošanas aktos norādītajiem darbu apjomiem.

Revīzijas laikā tika piesaistīts eksperts<sup>136</sup>, lai sniegtu izvērtējumu par Pašvaldības veiktajiem ceļu un ielu uzturēšanas darbiem. Eksperts sniedza atzinumu par 26 Pašvaldību ceļu un ielu ar asfalta segumu un 45 ceļu un ielu ar grants segumu tehnisko stāvokli uz šiem ceļiem un ielām. Seguma atbilstību Pašvaldības veikto darbu apjomam un tehnoloģijai, kā arī atzinumu, vai Pašvaldība uz šiem ceļiem un ielām ir veikusi tādus darbus, kas, ievērojot būvniecības normatīvo regulējumu un transporta infrastruktūras izbūves un uzturēšanas labo praksi, ir vērtējami kā saimnieciski izdevīgākie, lai ilgtermiņā nodrošinātu ilgtspējas saglabāšanu.

Revīzijas laikā tika veikta pašvaldību aptauja. Tika aptaujātas 119 pašvaldības. Aptaujā pašvaldības sniedza viedokli par sadarbību ar Satiksmes ministriju, Mērķdotācijas piešķiršanas un sadalīšanas kārtību un normatīvo aktu trūkumiem, par finanšu līdzekļu pašvaldību ceļu un ielu attīstībai izlietojumu, par pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras apjomu un noteiktajām uzturēšanas klasēm un par pašvaldību veiktajiem satiksmes drošības uzlabošanas pasākumiem.

## Revīzijas metodes

Revīzijā izmantotas šādas galvenās metodes:

- analizētas ārējo normatīvo aktu prasības un identificētas obligātās prasības;
- vērtēta Satiksmes ministrijas īstenotā transporta politika un šīs politikas attiecināmība uz pašvaldību ceļiem un ielām;
- vērtēta Pašvaldību īstenotā politika pašvaldības ceļu un ielu pārvaldības jomā;
- analizēti veikto aptauju rezultāti;
- pārbaudīti Pašvaldību uzrādītie attaisnojuma dokumenti;
- veiktas intervijas ar Satiksmes ministrijas un Pašvaldību atbildīgajām personām.

## Termini un skaidrojumi

Sāisinājums/ termins	Skaidrojums	
ES	Eiropas Savienība	
LIAS 2030	Latvijas Ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2030.gadam	
Mērķdotācija	Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmas apakšprogramma "Mērķdotācijas pašvaldību autoceļiem (ielām)"	
MK noteikumi Nr.173	MK 11.03.2008. noteikumi Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība"	
NAP 2020	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020.gadam	
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis	
TAP 2020	Transporta attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam	
Valsts autoceļu programma	Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmas apakšprogramma "Valsts autoceļu pārvaldīšana, uzturēšana un atjaunošana"	
VAS	Valsts akciju sabiedrība	
Revīzijas grupas vadītāja, valsts revidente – juriste		Z.Riekstiņa
Revīzijas grupa: valsts revidents		J.Aleksāns
valsts revidents		P.Bricis



## Saraksts ar atsaucēm

- <sup>1</sup> aprēķinā nav ietverti dati par Rīgas pilsētas pašvaldību, kas 2014.gadā 24,94%, 2015.gadā – 55,34% un 2016.gadā – 45% ir izlietojusi un plāno izlietot ceļu un ielu uzturēšanai.
- <sup>2</sup> 2016.gada aprēķinā nav ņemta vērā Ventspils novada pašvaldība, kas aptaujas anketā nenorādīja plānoto uzturēšanas izdevumu procentu apmēru.
- <sup>3</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 “Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība” 9.punkts.
- <sup>4</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 “Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība” 1.pielikums.
- <sup>5</sup> 22.12.2015.MK noteikumu Nr.763 “Grozījumi Ministru kabineta 2008. gada 11. marta noteikumos Nr. 173 “Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība””, 1.6.apakšpunkts.
- <sup>6</sup> 2015.gada 30.septembra SIA “2i consult” atzinums “Par Valsts kontroles 2015.gada 14.augusta darba uzdevumu Nr.1-2.3.1/767”.
- <sup>7</sup> VAS “Latvijas Valsts ceļi” 17.04.2014. tehniskās revīzijas akts Durbes novadā.
- <sup>8</sup> Likuma “Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 2.punkts.
- <sup>9</sup> VAS “Latvijas Valsts ceļi” mājaslapa [http://lvceļi.lv/lat/valsts\\_celu\\_tikls/valsts\\_autocelu\\_klasifikacija/latvijas\\_celu\\_iedalijums\\_\(aplūkots\\_17.08.2015.\)](http://lvceļi.lv/lat/valsts_celu_tikls/valsts_autocelu_klasifikacija/latvijas_celu_iedalijums_(aplūkots_17.08.2015.))
- <sup>10</sup> Rīga, Daugavpils, Liepāja, Valmiera, Jēkabpils, Ventspils, Rēzekne, Jūrmala, Jelgava.
- <sup>11</sup> Izņemot Valmieras pilsētas pašvaldību, kura ir iekļāvusi ar ielu uzturēšanas darbiem saistītu projektu Valmieras pilsētas sociāli ekonomiskās attīstības programmas 2008.-2014.gadam investīciju un rīcības plānā 2012.-2014.gadam.
- <sup>12</sup> Attīstības plānošanas sistēmas likuma 1.pants, 3.panta otrā daļa.
- <sup>13</sup> Attīstības plānošanas sistēmas likuma 9.panta ceturtnā daļa.
- <sup>14</sup> Attīstības plānošanas sistēmas likuma 9.panta otrā daļa.
- <sup>15</sup> Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (apstiprināta ar 10.06.2010. Saeimas lēmumu), 56.lpp, 266.punkts.
- <sup>16</sup> Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (apstiprināta ar 10.06.2010. Saeimas lēmumu), 62.lpp, 286.punkts.
- <sup>17</sup> Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (apstiprināta ar 10.06.2010. Saeimas lēmumu), 70.lpp, 334.punkts.
- <sup>18</sup> Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2014. – 2020.gadam (apstiprināts ar 20.12.2012.Saeimas lēmumu), 61.lpp, 397.punkts.
- <sup>19</sup> Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2014. – 2020.gadam (apstiprināts ar 20.12.2012.Saeimas lēmumu), 60.lpp, 394.punkts.
- <sup>20</sup> Likuma “Par autoceļiem” 3.panta pirmā un trešā daļa.
- <sup>21</sup> Likuma “Par autoceļiem” 7.pants.
- <sup>22</sup> Likuma “Par autoceļiem” 11.pants.
- <sup>23</sup> MK 29.04.2003. noteikumu Nr.242 “Satiksmes ministrijas nolikums” 4.1. un 4.2.apakšpunkts.
- <sup>24</sup> Transporta attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 27.12.2013. rīkojumu Nr.683).
- <sup>25</sup> Ceļu satiksmes drošības plāns 2014. - 2016.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta 18.02.2014. rīkojumu Nr.72).

- <sup>26</sup> Informatīvais ziņojums "Par Valsts autoceļu sakārtošanas programmu 2014. – 2020.gadam un tās īstenošanai nepieciešamo finansējumu (izskatīta MK 21.05.2013. sēdē (protokola Nr.30 57.§).
- <sup>27</sup> Pieejamas VAS "Latvijas Valsts autoceļi" mājaslapā [www.lvceli.lv](http://www.lvceli.lv) sadaļā "Iepirkumi un dokumentācija" (aplūkots 17.08.2015).
- <sup>28</sup> 11.09.2015. Satiksmes ministrijas intervijas protokols.
- <sup>29</sup> Valsts autoceļu sakārtošanas programma 2014. – 2020.gadam, izstrādājusi Satiksmes ministrija un VAS "Latvijas Valsts ceļi" 2013.gada maijā.
- <sup>30</sup> Ceļu satiksmes drošības plāns 2014. - 2016.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta 18.02.2014. rīkojumu Nr.72), "Ievads", 5.lpp.
- <sup>31</sup> Ceļu satiksmes likuma 4.panta pirmā un trešā daļa.
- <sup>32</sup> MK 29.04.2003. noteikumu Nr.242 "Satiksmes ministrijas nolikums" 4.1. un 4.2.apakšpunkts.
- <sup>33</sup> Valmieras pilsētas attīstības programma 2015.-2020.gadam, 2.nodaļa "Stratēģiskā daļa", 14.lpp.
- <sup>34</sup> Valmieras pilsētas attīstības programma 2015.-2020.gadam, 2.nodaļa "Stratēģiskā daļa", 14.lpp.
- <sup>35</sup> Attīstības programmas II daļas "Stratēģiskā daļa" sadaļa "Ilgttermiņa un vidēja termiņa mērķi", 125.lpp.
- <sup>36</sup> Attīstības programmas III daļas "Jelgavas novada attīstības stratēģija" 1.5.nodaļa "Novada attīstības stratēģiskais mērķis".
- <sup>37</sup> Jēkabpils pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam 98. un 99.punkts.
- <sup>38</sup> Apstiprināta ar Valmieras pilsētas pašvaldības domes 20.12.2007. lēmumu Nr.829 "Par Valmieras pilsētas sociāli ekonomiskās attīstības programmas 2008.-2014.gadam apstiprināšanu", protokols Nr.19, #66.
- <sup>39</sup> Apstiprināta ar Iecavas novada domes 11.12.2012. lēmumu, protokols Nr.15, 8.punkts.
- <sup>40</sup> Aprēķins ir veikts ņemot vērā Valsts kontroles veiktās aptaujas anketās pašvaldību norādītos ceļu un ielu uzturēšanas darbiem atvēlēto līdzekļus, izņemot Rīgas pilsētas pašvaldību.
- <sup>41</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 2.punkts (redakcijā, kas spēkā līdz 31.12.2015).
- <sup>42</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 5.punkts (redakcijā, kas spēkā līdz 31.12.2015).
- <sup>43</sup> Likuma "Par autoceļiem" 12.panta ceturrtā daļa.
- <sup>44</sup> Likums "Par valsts budžetu 2014.gadam".
- <sup>45</sup> Likums "Par valsts budžetu 2015.gadam".
- <sup>46</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 5.punkts (redakcijā, kas spēkā līdz 31.12.2015).
- <sup>47</sup> Likuma "Par autoceļiem" 12.panta ceturrtā daļa.
- <sup>48</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 5.punkts.
- <sup>49</sup> aprēķinā nav ietverti dati par Rīgas pilsētas pašvaldību, kas 2014.gadā 24,94%, 2015.gadā – 55,34% un 2016.gadā – 45% ir izlietojusi un plāno izlietot ceļu un ielu uzturēšanai.
- <sup>50</sup> 2016.gada aprēķinā nav ņemta vērā Ventspils novada pašvaldība, kas aptaujas anketā nenorādīja plānoto uzturēšanas izdevumu procentu apmēru.
- <sup>51</sup> MK 22.12.2015. noteikumu Nr.763 "Grozījumi Ministru kabineta 2008. gada 11.marta noteikumos Nr. 173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība"" 1.2.apakšpunkts.
- <sup>52</sup> Likuma "Par autoceļiem" 12.panta ceturrtā daļa.

- <sup>53</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 24.punkts.
- <sup>54</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 24.punkts.
- <sup>55</sup> Aglonas, Aizkraukles, Alsungas, Amatas, Babītes, Baldones, Baltinavas, Balvu, Brocēnu, Carnikavas, Ciblas, Dobeles, Dundagas, Durbes, Engures, Grobiņas, Gulbenes, Iecavas, Ikšķiles, Inčukalna, Jaunpiebalgas, Jaunpils, Kandavas, Kocēnu, Krimuldas, Kuldīgas, Limbažu, Līgatnes, Līvānu, Lubānas, Ludzas, Mazsalacas, Mālpils, Mērsraga, Naukšēnu, Neretas, Nīcas, Ogres, Olaines, Ozolnieku, Pārgaujas, Pāvilostas, Pļaviņu, Preiļu, Priekules, Priekule, Riebiņu, Rojas, Ropažu, Rucavas, Rugāju, Rūjienas, Salas, Saldus, Saulkrastu, Sējas, Siguldas, Skrīveru, Skrundas, Stopiņu, Tērvetes, Vaiņodes, Valkas, Varakļānu, Vārkavas, Vecpiebalgas, Ventspils, Viļakas, Viļānu, Zilupes novadu un Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Rēzeknes, Rīgas, Valmieras pilsētu pašvaldības.
- <sup>56</sup> Valmieras pilsētas pašvaldības domes 28.04.2014.lēmums Nr.122 "Par autoceļu fonda izlietojumu" (protokols Nr.6, 5.§).
- <sup>57</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 1.pielikums.
- <sup>58</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 9.punkts.
- <sup>59</sup> MK 19.01.2010. noteikumu Nr.67 "Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 11.marta noteikumos Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība"" 3.punkts.
- <sup>60</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 9.punkts.
- <sup>61</sup> 22.12.2015.MK noteikumu Nr.763 "Grozījumi Ministru kabineta 2008. gada 11. marta noteikumos Nr. 173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība"", 1.6.apakšpunkts.
- <sup>62</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 51.punkts.
- <sup>63</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 51.punkts.
- <sup>64</sup> VAS "Latvijas Valsts ceļi" sagatavotais materiāls (iesūtīts 2015.gada 15.septembrī).
- <sup>65</sup> 11.09.2015. Satiksmes ministrijas intervijas protokols.
- <sup>66</sup> 11.09.2015. Satiksmes ministrijas intervijas protokols.
- <sup>67</sup> Satiksmes ministrijas 2014.gada darba plāns (apstiprināts ar 27.12.2013. rīkojumu Nr.01-03/202).
- <sup>68</sup> Satiksmes ministrijas 2015.gada darba plāns (apstiprināts ar 15.01.2015. rīkojumu Nr.01-03/29).
- <sup>69</sup> MK 29.09.2013. noteikumi Nr.1104 "Noteikumi par valsts autoceļu un valsts autoceļu maršrutā ietverto pašvaldībām piederošo autoceļu posmu sarakstiem".
- <sup>70</sup> Satiksmes ministrijas 2014.gada darba plāns (apstiprināts ar 27.12.2013. rīkojumu Nr.01-03/2012).
- <sup>71</sup> MK 08.01.2008. noteikumu Nr.10 "Kārtība, kādā tiek pārraudzīta pašvaldību ceļu, komersantu ceļu un māju ceļu būvniecība, rekonstrukcija un uzturēšana" 2., 3., 6., 8.punkts.
- <sup>72</sup> Deleģēšanas līguma Nr.SM 2013/57, kas 16.12.2013. noslēgts starp Satiksmes ministriju un VAS "Latvijas Valsts ceļi", 1.pielikums.
- <sup>73</sup> Deleģēšanas līguma Nr.SM 2013/57, kas 16.12.2013. noslēgts starp Satiksmes ministriju un VAS "Latvijas Valsts ceļi", 1.pielikums.

- <sup>74</sup> MK 08.01.2008. noteikumu Nr.10 "Kārtība, kādā tiek pārraudzīta pašvaldību ceļu, komersantu ceļu un māju ceļu būvniecība, rekonstrukcija un uzturēšana" 2., 3., 6., 8.punkts.
- <sup>75</sup> MK 08.01.2008. noteikumu Nr.10 "Kārtība, kādā tiek pārraudzīta pašvaldību ceļu, komersantu ceļu un māju ceļu būvniecība, rekonstrukcija un uzturēšana" 2.punkts.
- <sup>76</sup> VAS "Latvijas Valsts ceļi" 17.04.2014. tehniskās revīzijas akts Durbes novadā.
- <sup>77</sup> MK 15.09.2009. noteikumu Nr.1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība" 6.punkts.
- <sup>78</sup> VAS "Latvijas Valsts ceļi" 30.05.2014. Tehniskās revīzijas akts Nr.5 (Nr.4.3.2.–138).
- <sup>79</sup> 27.04.2015. VAS "Latvijas Valsts ceļi" intervijas protokols.
- <sup>80</sup> MK 08.01.2008. noteikumu Nr.10 "Kārtība, kādā tiek pārraudzīta pašvaldību ceļu, komersantu ceļu un māju ceļu būvniecība, rekonstrukcija un uzturēšana" 8.punkts.
- <sup>81</sup> Piemēram, 2014.gadā tehniskajās revīzijās pārkāpumi žurnālu aizpildīšanā konstatēti 5 pagastos no 13 Jelgavas novada pašvaldības pagastiem (tehniskās revīzijas akti Nr.7, 8, 9, 10 un 13).
- <sup>82</sup> Cēsu, Limbažu, Līgatnes, Nīcas, Rojas, Saulkrastu, Varakļānu novados.
- <sup>83</sup> MK 08.01.2008. noteikumu Nr.10 "Kārtība, kādā tiek pārraudzīta pašvaldību ceļu, komersantu ceļu un māju ceļu būvniecība, rekonstrukcija un uzturēšana" 2., 3., 6., 8.punkts.
- <sup>84</sup> MK 11.03.2008. noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 25.punkts.
- <sup>85</sup> MK 29.04.2003. noteikumu Nr.242 "Satiksmes ministrijas nolikums" 6.1.apakšpunkts.
- <sup>86</sup> MK 09.03.2010. noteikumi Nr.224 "Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli".
- <sup>87</sup> 27.04.2015. VAS "Latvijas Valsts ceļi" intervijas protokols.
- <sup>88</sup> Likums "Par autoceļiem".
- <sup>89</sup> Likuma "Par autoceļiem" 2.panta ceturrtā un piektā daļa.
- <sup>90</sup> 11.03.2008. MK noteikumu Nr.173 "Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība" 15.punkts.
- <sup>91</sup> MK 15.09.2009. noteikumu Nr.1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība" 7.1.apakšpunkts.
- <sup>92</sup> Iecavas novada domes 22.01.2013. sēdes protokols Nr.1, Iecavas novada domes 19.02.2013. sēdes protokols Nr.2, Iecavas novada domes 19.11.2014. sēdes protokols Nr.12.
- <sup>93</sup> 1) "Strauta Krieviņi – Oļas"; 2) P92 – "Avotiņi" – V9 un 3) "Dainas – Jaunkurmīši".
- <sup>94</sup> MK 15.09.2009. noteikumu Nr.1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība" 11.punkts.
- <sup>95</sup> MK 15.09.2009. noteikumu Nr.1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība" 6.punkts.
- <sup>96</sup> MK 15.09.2009. noteikumu Nr.1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība" 1. un 2.pielikumam
- <sup>97</sup> "B" grupas ceļš Nr.12 "Līgotu parka ceļš" 2,69 km, no kuriem 2,16 km seguma veids ir norādīts melnais/ grants; "B" grupas ceļš Nr.27 "Gaudiņi – Tīrumi – Lejasleiši" 2,02 km, kuram seguma veids ir norādīts grants/melnais.
- <sup>98</sup> MK 15.09.2009. noteikumu Nr.1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība" 7.1.punkts.
- <sup>99</sup> MK 15.09.2009. noteikumu Nr.1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība" 7.4. un 7.8.punkts.

- <sup>100</sup> MK 09.03.2010. noteikumi Nr.224 “Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli”.
- <sup>101</sup> MK 09.03.2010. noteikumu Nr.224 “Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli” 3.punkts.
- <sup>102</sup> MK 09.03.2010. noteikumu Nr.224 “Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli” 3.punkts.
- <sup>103</sup> Valmieras pilsētas pašvaldības noteikumu “Par Valmieras pilsētas ielu uzturēšanas un lietošanas kārtību” (apstiprināti ar Valmieras pilsētas pašvaldības 28.04.2014. rīkojumu Nr.2.-2.1.2./14/85) 4.punkts.
- <sup>104</sup> Jēkabpils pilsētas pašvaldības ielu un ceļu uzturēšana vasaras periodā (sagatavojis transporta tīklu inženieris).
- <sup>105</sup> MK 09.03.2010. noteikumu Nr.224 “Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli” 3. un 4.punkts.
- <sup>106</sup> Valmieras pilsētas pašvaldības noteikumu “Par Valmieras pilsētas ielu uzturēšanas un lietošanas kārtību” (apstiprināti ar Valmieras pilsētas pašvaldības 28.04.2014. rīkojumu Nr.2.-2.1.2./14/85) 4.punkts.
- <sup>107</sup> 2015.gada 30.septembra SIA “2i consult” atzinums “Par Valsts kontroles 2015.gada 14.augusta darba uzdevumu Nr.1-2.3.1/767”.
- <sup>108</sup> MK 09.03.2010. noteikumu Nr.224 “Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli” 16.2.–16.3.punkts.
- <sup>109</sup> Valmieras pilsētas pašvaldības noteikumu “Par Valmieras pilsētas ielu uzturēšanas un lietošanas kārtību” (apstiprināti ar Valmieras pilsētas pašvaldības 28.04.2014. rīkojumu Nr.2.-2.1.2./14/85) 16.punkts.
- <sup>110</sup> Ielu apsekošanas žurnāla 05.05.2014. ieraksts.
- <sup>111</sup> Ielu apsekošanas žurnāla 02.06.2014. ieraksts.
- <sup>112</sup> Ielu apsekošanas žurnāla 07.07.2014. ieraksts.
- <sup>113</sup> Valmieras pilsētas pašvaldības noteikumu “Par Valmieras pilsētas ielu uzturēšanas un lietošanas kārtību” (apstiprināti ar Valmieras pilsētas pašvaldības 28.04.2014.rīkojumu Nr.2.-2.1.2./14/85) 16.punkts.
- <sup>114</sup> Ceļu būvīnženieres darba laika uzskaites tabula, 2014.gada maijs.
- <sup>115</sup> MK 09.03.2010. noteikumu Nr.224 “Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli” 6.pielikuma 12.punkts.
- <sup>116</sup> MK 09.03.2010. noteikumi Nr.224 “Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli”.
- <sup>117</sup> Valmieras, Jēkabpils pilsētas, Jelgavas, Durbes un Iecavas novada pašvaldībās 2014.gadā un 2015.gada pirmajā pusgadā 1 915 242 *euro* apmērā.
- <sup>118</sup> Ministru kabineta (turpmāk – MK) 09.03.2014. noteikumu Nr.224 “Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli” 9.punkts.
- <sup>119</sup> Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2014. – 2020.gadam (apstiprināts ar 20.12.2012. Saeimas lēmumu) 62.lpp, 409., 410., 411.punkts.
- <sup>120</sup> Saskaņā ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam 328.punktā noteikto reģionālas nozīmes attīstības centri ir pilsētas, kas ir nozīmīgi reģiona kultūras un/vai ražošanas centri ar attīstītu sociālo infrastruktūru un daudzveidīgiem pakalpojumiem – Kuldīga, Talsi, Tukums, Saldus, Dobeles, Bauska, Ogre, Aizkraukle, Sigulda, Cēsis, Limbaži, Smiltene, Alūksne, Gulbene, Balvi, Preiļi, Līvāni, Ludza, Krāslava, Madona. Šo pilsētu potenciāls ievērojami pārsniedz pārējo mazo pilsētu potenciālu. Nākotnē reģionālās nozīmes attīstības centriem jāturpina specializēties, attīstot savstarpēji papildinošu sadarbību, tādējādi sasniedzot nacionālas nozīmes attīstības centriem līdzvērtīgu cilvēkresursu un ekonomiskās aktivitātes pievilksanas spēku.

- <sup>121</sup> MK 15.09.2009. noteikumu Nr.1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība" 5.punkts.
- <sup>122</sup> MK 15.09.2009. noteikumu Nr.1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība" 5.punkts.
- <sup>123</sup> "Andersoni – Caunes – Vārnas", "V1010 – Melderi – Sīverī – Jesi – A7", "Vārpas – Uपुरi – Novadi – V9", "V9 – Kraukļi – Jaunzemji", "P92 – Kaziķi – Zirnīki", "Pleči – Strazdi – Zīles", "V1012 – Trapes – Austrumi – Ilģi", "Dārza iela (Zālīte) – Jaundeži – Jaunrājumi", "V1039 – Sproģi – Jumpravnieki – Jaunrenes – Vanči", "P92 – Gailēni – Straumes – V1039", "Rosme – Zobi – Dumpji", "A7 – Palejas – Lapskalni – Roņi", "V1040 – Smiltņieki – Dārtija 5", "Klētņieki – Alejas – Bemberi – Mētras", "A7 – Lauči", "A7 – Pulkas – V7", "A7 – Papardes – Gāršas – Spītes – Podāzeļi", "V1008 – Baltmeķi – Viesturi", "V1008 – Podāzeļi – Jaunsibras – novada robeža", "A7 – Latvall – Jaunlūči", "V1009 – Zemītes – Pārbrauktuve".
- <sup>124</sup> 2015.gada 30.septembra SIA "2i consult" atzinums "Par Valsts kontroles 2015.gada 14.augusta darba uzdevumu Nr.1-2.3.1/767".
- <sup>125</sup> Zaļenieku pagasta ceļi Nr.49 "Putniņi – Dambīši" 0,73 km un Nr.58 "Tērvetes šoseja – Liepas" 0,35 km.
- <sup>126</sup> Svētes pagasta ceļš Nr.28 "Dzelmes – Gaujas" 0,87 km un Zaļenieku pagasta ceļi Nr.49 "Putniņi – Dambīši" 0,73 km un Nr.58 "Tērvetes šoseja – Liepas" 0,35 km.
- <sup>127</sup> 2015.gada 14.augusta eksperta atzinums.
- <sup>128</sup> 2015.gada 14.augusta eksperta atzinums.
- <sup>129</sup> Publisko iepirkumu likuma 2.panta pirmās daļas 3.punkts.
- <sup>130</sup> Publisko iepirkumu likuma 8.<sup>2</sup>pants.
- <sup>131</sup> Publisko iepirkumu likuma 8.panta otrā daļa.
- <sup>132</sup> Ekonomija – zemu izmaksu saglabāšana. Saskaņā ar Revīzijas standartiem "ekonomija" nozīmē resursu, kas tiek izmantoti darbības nodrošināšanai, izmaksu samazinājumam, tajā pašā laikā saglabājot atbilstošu kvalitāti. ISSAI 3000, *Standards and guidelines for performance auditing based on INTOSAI's Auditing Standards and practical experience* (pieejams: [http://www.issai.org/media/13517/performance\\_audit\\_guidelines\\_e.pdf](http://www.issai.org/media/13517/performance_audit_guidelines_e.pdf)) 15.lpp. (aplūkots 02.03.2015.).
- <sup>133</sup> Efektivitāte – esošo resursu efektīva izmantošana. Saskaņā ar Revīzijas standartiem "efektivitāte" ir saistāma ar ekonomiju. Izvērtējot efektivitāti, tiek ņemti vērā esošie resursi un vērtēts, cik lielā mērā ar esošajiem resursiem tiek sasniegti izvirzītie mērķi. ISSAI 3000, *Standards and guidelines for performance auditing based on INTOSAI's Auditing Standards and practical experience* (pieejams: [http://www.issai.org/media/13517/performance\\_audit\\_guidelines\\_e.pdf](http://www.issai.org/media/13517/performance_audit_guidelines_e.pdf)) 15.lpp. (aplūkots 02.03.2015.).
- <sup>134</sup> Produktivitāte – pieejamo resursu izmantošana. Saskaņā ar Revīzijas standartiem produktivitāte ir saistīta ar ekonomiju. Arī šeit galvenais jautājums ir saistīts ar resursu izmantošanu. Galvenais jautājums ir, vai šie resursi tiek izmantoti optimāli un apmierinoši, vai kvalitātes un patērētā laika ziņā būtu iespējams sasniegt tādus pašus rezultātus, izmantojot mazākus resursus. *Vai mēs iegūstam vislabāko rezultātu – kvalitātes un kvantitātes ziņā – ar tiem pašiem ieguldījumiem un veiktajām darbībām?* Jautājums ir par attiecību starp sniegto pakalpojumu kvalitāti un kvantitāti un to saražošanai nepieciešamo resursu izmaksām, lai sasniegtu labāko rezultātu. ISSAI 3000, *Standards and guidelines for performance auditing based on INTOSAI's Auditing Standards and practical experience* (pieejams: [http://www.issai.org/media/13517/performance\\_audit\\_guidelines\\_e.pdf](http://www.issai.org/media/13517/performance_audit_guidelines_e.pdf)) 15.lpp. (skatīts 02.03.2015.).

---

<sup>135</sup> ISSAI 3000, *Standards and guidelines for performance auditing based on INTOSAI's Auditing Standards and practical experience* (pieejams: [http://www.issai.org/media/13517/performance\\_audit\\_guidelines\\_e.pdf](http://www.issai.org/media/13517/performance_audit_guidelines_e.pdf))

15.lpp. (aplūkots 02.03.2015.).

<sup>136</sup> Būvniecības eksperta Būvprakses sertifikāts Nr.20-2924, derīgs līdz 16.01.2019.